

Mededelingenblad van het

V.V.A.

(Voorheen A.V.O.H.V.)

Inhoud

Vlaanderen Vlaams, de Randgemeenten Vlaams,
Brussel tweetalig

Motie van het V.V.A.

Memorandum van de Vereniging der Leuvense
Professoren

Memorandum van het V.A.K.B.T.

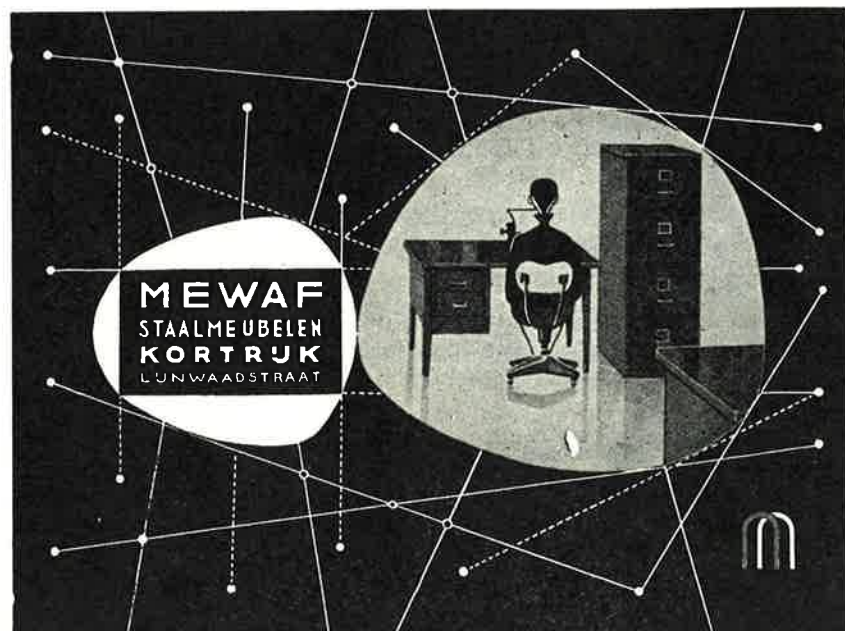
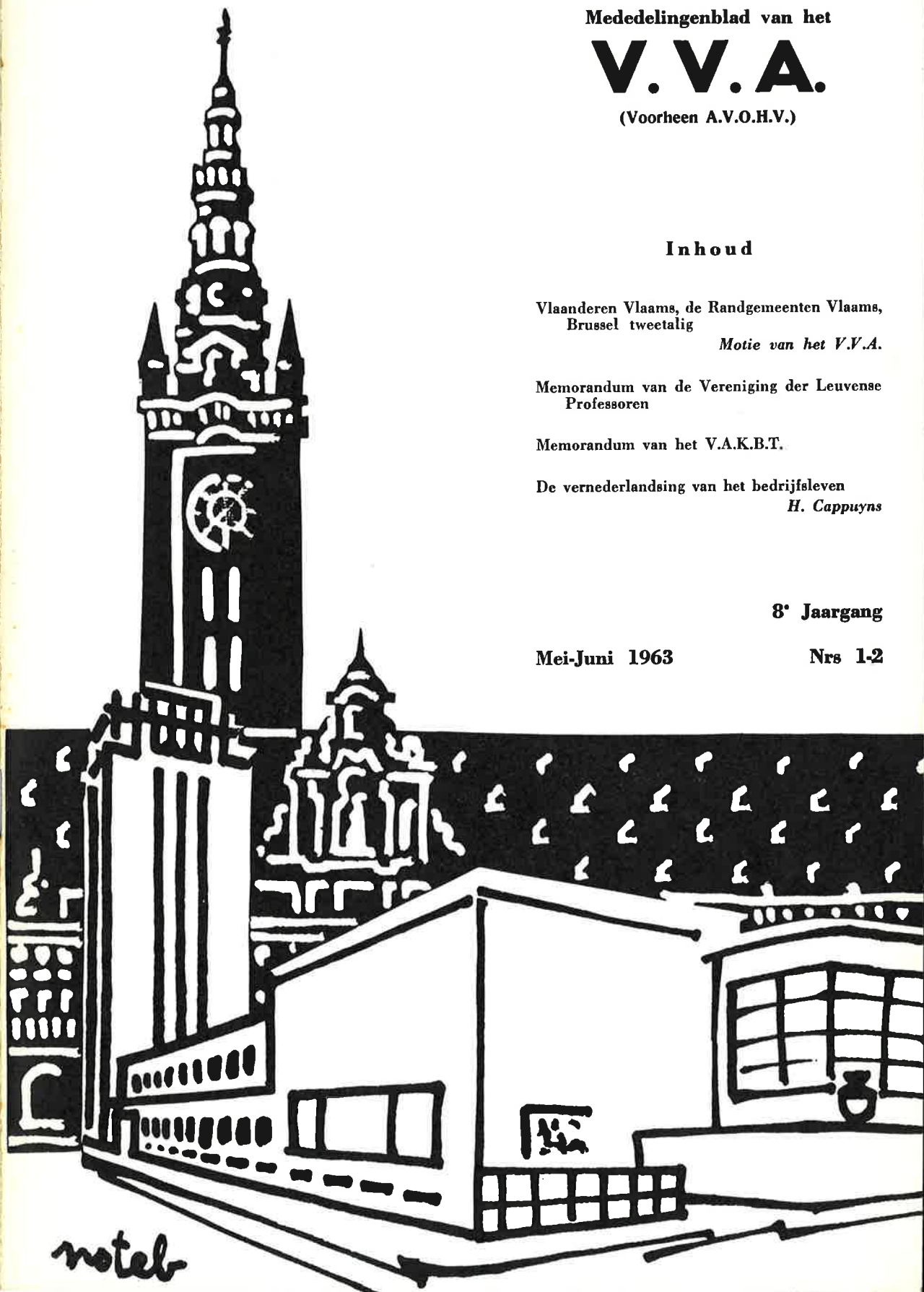
De vernederlandsing van het bedrijfsleven

H. Cappuyns

8^e Jaargang

Mei-Juni 1963

Nrs 1-2

BELEGGINGEN

tegen de voordeligste voorwaarden
op NAAM of aan TOONDER

**HYPOTHEKEN
VERZEKERINGEN**

bij de N.V.

Centrale Hypotheek- & Verzekeringskas

onderneming beheerst door K. B. 42 van 15 december 1934

GULDENVLIESLAAN, 83, BRUSSEL

Voorzitter-afgev. Beheerder

E. F. BRIEVEN

o/voorzitter

Adiel DEBEUCKELAERE

ZUIGELINGEN-EN DIEETVOEDING
VAN EIGEN BODEM
HOOGSTE KWALITEIT

gracilac

volle gezuurde melk
voor zulgelingen

premalac

half-afgeroomde
gezuurde melk
voor zulgelingen

Diédex

voedingsuiker

annalac

zoutloze half-vette melk

desal

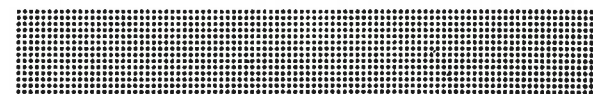
zoutloze melk voor
toekomstige moeders

plenolac

volle melk

**DIADAL N.V. NOSTA
OPWIJK**

MEEST MODERNE EN WETENSCHAPPELIJKE DIEETVOEDING

J. Plet

MEDEDELINGENBLAD
VAN HET

VERBOND DER VLAAMSE ACADEMICI

REDAKTIESEKRETARIS : M. Reynders, Vlamingenstraat, 130, Leuven (Tel. 016.238.97)
BEHEER : Sekr. v/h V.V.A., E. Jacquainlaan, 126, Brussel (Tel. 02-18.68.20 ; P.R. 42.92.38)

Vlaanderen Vlaams

De randgemeenten Vlaams

Brussel tweetalig

Het dagelijks bestuur van het V.V.A., in vergadering bijeengekomen op 19.VI.63,
betreffende de taaltoestanden te Brussel,
verzet zich met klem tegen de aanhechting van zes Vlaamse randgemeenten bij de
Brusselse agglomeratie;
herhaalt zijn eis voor een werkelijke tweetaligheid in de Brusselse agglomeratie op
gebied van bestuur, onderwijs en bedrijfsleven en acht de waarborgen door de regering
desaangaande voorgesteld waardeloos;
zegt zijn volledige steun en medewerking toe aan het Vlaams Aktiekomitee voor
Brussel en Taalgrens, waarvan het V.V.A. deel uitmaakt;

betreffende de taaltoestanden te Leuven,

herinnert aan zijn standpuntverklaring van 23.II.62 in verband met de verhoudingen
naar buiten van de Leuvense universiteit;

herhaalt dat het onmogelijk kan dulden dat het behoud van een tweetalige univer-
siteit te Leuven een gevaar zou beduiden voor de gaafheid en de homogeniteit van de
Vlaamse gemeenschap;

is derhalve van oordeel dat alle taalfaciliteiten op gebied van bestuur en onderwijs
in het arrondissement Leuven moeten geweerd en dat alle wetsontwerpen strijdig met
het eentalig Vlaams karakter van het arrondissement Leuven ten stelligste moeten
afgewezen;

onderschrijft het memorandum van de Leuvense professoren, waarin o.m. wordt
beklemtoond dat Leuven een volledig-Vlaamse stad moet zijn op gebied van bestuur en
onderwijs en dat de enige kans om tot taalvrede en rechtvaardige toestanden te komen
te vinden is in een plicht van aanpassing voor de Vlamingen in Wallonië en voor de
Franssprekenden in Vlaanderen.

Memorandum van de Vereniging der Leuvense Professoren

Op het ogenblik dat de herrie rondom Leuven pijnlijke afmetingen aanneemt, rekent het Comité van de Vereniging der Leuvense Professoren het zich tot plicht rustig en objectief voor te lichten omtrent de juiste betekenis van de moeilijkheden. Op die wijze hopen wij de steeds toenemende spanning te doen dalen en gebeurlijke bepaalde misverstanden te weren. We twijfelen er niet aan, dat deze poging tot dialoog bij vele Waalse kollega's weerklank zal vinden.

Dit memorandum is — zoals het behoort — ingegeven door een tweevoudige bekommernis : het belang van de Universiteit en het belang van de Vlaamse gemeenschap.

Het is duidelijk dat wij, als hoogleraren van de Leuvense Alma Mater, bekommerd zijn om haar welzijn. Zo worden wij met stijgende onrust gewaar hoezeer de agitatie van de « Acapsul » (Association du corps académique et du personnel scientifique de l'Université de Louvain) onze Universiteit in opspraak brengt bij de Vlaamse mensen, gelovigen als niet-gelovigen. Daarenboven bekijken wij het vraagstuk als kollega's. Zulks sluit b.v. uit dat het Comité zich zou verenigen met slogans als « Walen buiten », die het vraagstuk van de eventuele spreiding van Vlamingen en Walen alleen maar kunnen vertroebelen met emotionele elementen. In het huidig overspannen klimaat van actie en reactie wensen wij te getuigen dat we het vraagstuk van de Franse afdeling in een wettelijk volkomen eentalige universiteitsstad met openheid willen onderzoeken.

Niettemin zal men begrijpen dat wij het probleem niet alleen kunnen beschouwen volgens de maatstaf van de collegiale solidariteit. Wij hebben ook plichten tegenover het volk, waartoe we behoren. Welnu, in deze kwestie staat voor de Vlaamse gemeenschap meer op het spel dan een oppervlakkig toeschouwer zou kunnen menen. Bepaalde verlangens, die de Vlaamse belangen volstrekt niet schaden, zijn zonder moeite in te willigen. Men moet echter vermijden eisen naar voren te brengen die zouden tornen aan het beginsel van de eentaligheid inzake bestuur en onderwijs voor Leuven en omgeving.

Wij wensen rustig, maar tevens zeer vrijmoedig in te lichten. We zouden de reële moeilijkheden kunnen wegmoffelen met enige hoogstaande, doch algemene beschouwingen omtrent de ontmoeting van twee kulturen of de eisen van de christelijke caritas. Dat zou echter geen positieve bijdrage zijn tot de oplossing van het probleem. Daarmee bewijzen we niemand een dienst. Het is beter duidelijk te schrijven hoe de zaken staan, wat kan en wat niet kan, in plaats van onze Waalse landgenoten valse illusies te laten koesteren.

Om het vraagstuk juist te situeren moeten wij eraan toevoegen dat de Vlaamse openbare mening, die niet door de collegiale solidariteit wordt geleid, op dit ogenblik een veel strakker standpunt inneemt dan wij.

Door ruime contacten met de Vlaamse opinie weten wij immers, dat de onbekookte actie van de « Acapsul » de oplossing alleen maar moeilijker heeft gemaakt. Haar optreden in binnen- en buitenland heeft het klimaat totaal bedorven. Misschien hebben de leiders van de « Acapsul » gemeend slim te spelen door zeer veel te vragen om iets te krijgen. Het enige resultaat blijkt echter te zijn dat de overtuigde Vlamingen zich thans erg schrap zetten en tot geen enkele toegeving meer bereid zijn. Indien ongeveer een jaar geleden vele Vlamingen geen bezwaar maakten tegen een private kleuterschool voor de kinderen van de Franstalige hoogleraren en studenten, hoort men op dit ogenblik in

dezelfde kringen die mogelijkheid resoluut afwijzen. Toen dachten die Vlaamse mensen nog dat er te Leuven een vraagstuk bestond voor Franstalige hoogleraren die eerbied zouden betonen voor de Vlaamse gemeenschap en voor de streektaal van de Leuvense agglomeratie. Sederdien is de stemming veel ongunstiger geworden. Na de afdreigingsactie van de « Acapsul » (stakingen, stappen bij de Nuntiatur en in het Vatikan, en zo meer) is bij velen het besef gegroeid dat Waalse hoogleraren, met die mentaliteit behept, het gevaar van verfransing voor Leuven en omgeving zeer reëel maken. Daarom wijzen ze nu elke inschikkelijkheid af. Sommigen gaan zelfs verder en zouden om die reden de Franstalige afdeling uit Leuven willen verwijderen.

Het is nodig dat men zulks weet, opdat onze gematigde houding geen verkeerd beeld zou bieden van de werkelijke stand van zaken in het Vlaamse land.

*
**

I. Probleemstelling.

Door de lokalisatie van de katholieke Universiteit te Leuven vertoeven een aantal Franstalige hoogleraren en studenten in het Vlaamse landsgedeelte. Sommigen achten de Franse afdeling niet meer levensvatbaar, indien op de Vlaamse stad Leuven de algemene regel van de eentaligheid inzake bestuur en onderwijs wordt toegepast. Zij vorderen dus verregaande faciliteiten.

Hun klachten en desiderata werden herhaaldelijk geformuleerd, o.m. in een memorandum van maart 1962, dat werd overgedrukt in « La Revue Nouvelle » van 15 april 1962 en in een recente verklaring (zie « Le Soir » van 16 mei 1963).

Zij klagen erover dat de taalwetgeving de Franse afdeling van de Universiteit steeds meer zal hinderen om verscheidene redenen.

1. De contacten met de lokale, regionale en centrale besturen zullen in het Nederlands moeten geschieden.
2. De toekomstige lesgevers (aggregaten van het M.O.) zullen voor hun didactische lessen geen Franstalige scholen meer vinden te Leuven.
3. Er zal te Leuven geen Franstalig onderwijs meer bestaan voor de kinderen van het academisch en administratief personeel.
4. Het zal lastig worden om bedienden en arbeiders aan te werven die het Frans voldoende beheersen.
5. De Franssprekende patiënten zullen ontbreken voor de hoogleraren, assistenten en studenten van de Faculteit der Geneeskunde.
6. De vreemde studenten zullen weg blijven.

Daarom eisen zij :

1. bestuurlijke faciliteiten, zodat de professoren, assistenten, studenten, bedienden en arbeiders, wier taal niet het Nederlands is, alle contacten met de openbare besturen in het Frans zouden kunnen hebben ;
2. kleuterscholen, lager en middelbaar onderwijs met het Frans als voertaal voor de kinderen van AL de professoren, assistenten, vorsers, studenten, bedienden en arbeiders die in de Franse afdeling werkzaam zijn ;

3. vrije oprichting van hulpscholen, didaktische scholen en experimentele scholen met het Frans als voertaal.

Zulk omvangrijk klachten- en eisenprogramma doet twee vragen rijzen :

1. Is het mogelijk al de gevraagde faciliteiten toe te staan, zonder zware schade voor de Vlaamse gemeenschap en zonder ernstige inbreuk op de taalwetgeving, die voor gans het land wordt uitgewerkt ?
2. Wordt de situatie werkelijk onhoudbaar voor de Franse afdelingen, indien bedoelde faciliteiten niet worden verleend ?

Alvorens daarop te antwoorden, past het enige woorden te wijden aan de algemene taalregeling, want het Leuvens probleem is in feite een deel van een veel ruimer nationaal vraagstuk. Om het knelpunt te Leuven te begrijpen moet men de algemene samenhang zien.

II. De algemene samenhang.

België is een plurinationaal land, waar gestreefd wordt naar taalvrede en naar feitelijke gelijkheid tussen Walen en Vlamingen.

Om dat te bereiken bestaat er slechts één uitweg : het beginsel van de homogene kultuurgebieden en van de bestuurlijke eentaligheid moet *konsekwent* worden toegepast. Die uitspraak hoeft men niet te beschouwen als een uiting van taalromantiek of van racisme. Het is zelfs geen zaak van principiële voorkeur. Die houding nemen we alleen aan wegens de nuchtere overweging dat het de enige mogelijkheid is om voor de Vlamingen en het Nederlands een gelijkwaardige positie te waarborgen.

We blijven ervan overtuigd dat voor België de algemene tweetaligheid de ideale oplossing had kunnen zijn. Maar het is zonneklaar dat de overgrote meerderheid van de Walen en Franssprekenden tot die nationale inspanning niet bereid is. Het is voldoende bekend dat in 1932 niet de Vlamingen, maar de Walen de tweetaligheid hebben afgewezen. Sindsdien hebben zij voorzeker hun standpunt niet gewijzigd. Het zou dus niet realistisch zijn in die richting te willen voortgaan.

Daarenboven heeft een ervaring van tientallen jaren ons geleerd, dat men de Franstaligen — op enige loffelijke uitzonderingen na — niet erg *au sérieux* hoeft te nemen, wanneer ze pleiten voor tweetaligheid of roerende verklaringen afleggen over de vruchtbare en harmonische koëxistentie van beide kultuurgemeenschappen. In de praktijk maken zij daarvan een tweetaligheid in één richting : « un bilinguisme à sens unique ». In feite komt hun houding hierop neer : leren jullie, Vlamingen, maar goed de tweede taal, dan komen wij wel klaar met Frans alleen !

Wegens de feitelijke weigering van de meeste Walen en Franstaligen Nederlands te leren, zijn de Vlamingen *uit realisme* verplicht voorstanders te zijn van een dwingende taalregeling.

Het Nederlands wordt immers verdrongen bij elk contact tussen leden van beide taalgroepen, tenzij beschermende maatregelen dit beletten. De reden daarvan ligt niet zozeer in het internationaal prestige van de Franse taal. De werkelijke oorzaak werd zeer juist aangewezen door een Franstalige Brusselaar, minister Gilson, in verband met de Brusselse randgemeenten : de Franssprekenden — ook als zij in een Vlaamse streek gaan wonen — maken bijna altijd de harde kern uit die zich niet wil aanpassen, terwijl de Nederlandstaligen een

soepele houding plegen aan te nemen. Dat geldt overal, waar beide taalgemeenschappen elkaar ontmoeten : Brussel, randgemeenten van de hoofdstad, centrale diensten, Leuven en zo meer.

Daarbij komt nog dat wij in Vlaanderen hebben te kampen met het vraagstuk van de « Franskiljons », die zich maar traag neerleggen bij het feit dat voortaan de voertaal er Nederlands is. De voorzitter van het Vlaams Economisch Verbond, dhr. Cappuyns, heeft onlangs daarop gewezen in een ophefmakende rede : de kleine minderheid van de Franstalige bourgeoisie in Vlaanderen zal zich moeten aanpassen en het bedrijfsleven zal er worden vernederlandst, door overreding als het kan, door drukking als het moet.

Het is klaarblijkelijk uitgesloten in de konkrete situatie van tweetalige Vlamingen en eentalige Franssprekenden de vrije concurrentie ongestoord te laten spelen. Vooreerst mag men niet uit het oog verliezen dat elke vrijheid uiteraard beperkt is ; de vrijheid van de ene heeft noodzakelijk haar weerslag op de vrijheid van de andere. Elk gesprek veronderstelt immers een gesprekspartner, die op gelijke taalvrijheid aanspraak kan maken. Indien de Vlamingen op dezelfde manier van hun vrijheid zouden gebruik maken als de Franssprekenden zou er onderling niet meer worden « gesproken » in België... Daarenboven zou een stelsel van volledige vrijheid op taalgebied voor de Vlamingen verscheidene nadelen met zich brengen.

1. Zonder dwingende taalregeling zou de verfransing voortschrijden in steeds meer streken en lokaliteiten. De concurrentie is ongelijk, aangezien de Franssprekenden weigeren zich aan te passen en vaak zo *kunnen* optreden wegens hun maatschappelijke positie. Denk aan de villabewoners in de Brusselse randgemeenten en de Franssprekende hoogleraren te Leuven. De eenvoudige Vlaamse mensen voelen zich onwennig, omdat ze hun niet vlot in het Frans te woord kunnen staan. Maar de meeste inwijkelingen achten het blijkbaar doodgewoon tien à twintig jaren in een Vlaamse stad of gemeente te verblijven, zonder een inspanning te doen om de taal van de bewoners te kennen. Na enkele decennia is de streek natuurlijk min of meer verfranst.

2. Daardoor ontstaat eveneens sociaal onrecht. De Franse éentaligen blijven de plak zwaaien, terwijl aan onze Vlaamse universairen en bedienenden de betrekkingen worden ontfroefd waarop ze recht hebben. Kan men het als normaal beschouwen dat een Vlaamse portier van het ministerie tweetalig behoort te zijn, terwijl de Directeur-Generaal het zich kan veroorloven geen vijf woorden Nederlands te begrijpen ? Aan die anomalie wensen we radikaal een einde te maken.

Men zou ongelijk hebben in de Vlaamse beweging vooral een uiting van taalromantiek te zien. In de grond is zij een bij uitstek sociale strijd. De inzet van die strijd is de rechtvaardige toekenning van tienduizenden betrekkingen. Waartoe zou het hebben gediend het onderricht in het Vlaamse land te vernederlandsen, indien niet meteen in de administratie en het bedrijfsleven gelijke kansen werden geboden aan hen, voor wie het Nederlands de eerste taal is ? Indien de door en door verfransde atmosfeer niet werd gezuiverd, zouden de jonge Vlamingen de dupe worden van de vernederlandsing van het onderwijs.

3. Bij gebrek aan dwingende taalwetgeving wordt de kulturele opgang van het Vlaamse land geremd. Indien de Vlamingen hun achterstand ten opzichte van Nederland nog niet hebben opgehaald, is dat voor een groot deel te wijten aan het verfransde klimaat dat tot op heden heerste, zowel in de centrale diensten van de administratie als in talrijke bedrijven in Vlaanderen gelegen. Beseft men welk kultureel verlies we lijden, doordat honderdduizenden bedienenden en arbeiders dag aan dag in het Frans moeten werken, daar hun oversten of kollega's geen Nederlands begrijpen ? Hoe wil men b.v. dat de Vlaamse bedien-

den en arbeiders de Nederlandse terminologie vlot leren gebruiken, als zij daartoe niet eens de kans krijgen ?

Kortom, we staan in België voor het alternatief : ofwel aanvaarden we dat het Vlaamse landsgedeelte gaandeweg overgaat naar het Franse kultuurgebied, ofwel sturen we aan op dwingende taalregeling. Daartussen bestaat geen middenweg.

De oplossing van de eentaligheid inzake bestuur en onderwijs is trouwens geen toegeving ten opzichte van het Vlaamse standpunt. De Walen zijn minstens even kordate voorstanders van homogene kultuurgebieden als wij, vermits zij bevreesd zijn voor de groeiende Vlaamse macht. De personen die tweetaligheid en faciliteiten bepleiten, zowel voor Wallonië als voor Vlaanderen, geven misschien blijk van goede trouw, maar hun oplossing is uit politiek oogpunt onbruikbaar. De Walen zullen nog liever België doen uiteenspatten dan zoiets te aanvaarden.

De enige kans om tot taalvrede en rechtvaardige toestanden te komen is dus te vinden in een plicht van aanpassing voor de Vlamingen in Wallonië en voor de Franssprekenden in Vlaanderen. Dit sluit tevens in, dat men niet door allerlei uitzonderingen (d.i. faciliteiten) de toepassing van de regel in het Vlaamse land zou ontcrachten.

Elke toegeeflijkheid valt immers in ons nadeel uit, omdat de Franssprekenden — door hun onbuigzaamheid en maatschappelijke druk — spoedig de bovenhand halen. Het zou trouwens niet logisch zijn, nadat zij de veralgemeende tweetaligheid van de hand hebben gewezen, hen te laten genieten van de voordelen van onze tweetaligheid, overal waar zij er baat bij vinden. Dat is des te meer waar, omdat zij *elke* gelegenheid aangrijpen om gunstmaatregelen te eisen, m.a.w. om zich niet aan te passen.

Zij die zich gehinderd voelen door deze taalregeling spelen natuurlijk graag de rol van het verdrukte slachtoffer. Met groot misbaar roepen zij in, dat die dwang in tegenspraak is met de vrijheid van de enkeling. Met dat argument heeft men altijd enig succes, omdat de vrijheid één van die typische « dronken waarheden » is.

De vrijheid is inderdaad een belangrijke waarde, maar we beseffen ook allen dat ze zelden absoluut kan zijn. Wat geldt voor het eigendomsrecht, de sociale wetgeving, de vrijheid van pers en zo meer, is eveneens waar op dit terrein. Ook op taalgebied mag de idee van de vrijheid niet als absoluut worden voorgesteld. Waarom misbaar maken, wanneer blijkt dat, met het oog op billijke toestanden, ook daar dwingende normen onontbeerlijk zijn ? Dat is des te meer waar, omdat de reglementering in ons land juist nodig is wegens de weinig toeschietelijke houding van vele Franstaligen.

Men moet trouwens logisch doordenken. De mystiek van de onbeperkte vrijheid is in de twintigste eeuw wel enigszins voorbijgestreefd. Is het dan niet verwonderlijk dat sommige personen, die op andere gebieden zo geredelijk overheidsinterventie verdragen, in dit geval over elk ingrijpen struikelen ?

Een ander verwijt dat steeds wordt uitgesproken, komt hierop neer : geen faciliteiten toestaan is een uiting van intolerantie. Wie de toestanden in België kent, weet echter dat onze houding niet is ingegeven door onverdraagzaamheid, maar door noodzakelijk zelfverweer. In Nederland of Italië is een Franse school geen bedreiging voor het welzijn van de volksgemeenschap ; in Vlaanderen is zij op dit ogenblik wel, omdat ze een onderdeel uitmaakt van een politiek die ertoe strekt de overheersing van het Frans en onrechtmatige voorrechten te bestendigen. Indien in België gezonde taalverhoudingen bestonden en de homogeniteit van het Vlaamse kultuurgebied in voldoende mate was beveiligd, zouden de Vlamingen veel toeschietelijker kunnen zijn. Nu kunnen zij het zich on-

mogelijk veroorloven ruime faciliteiten toe te staan. Het is dus geen aiting van onverdraagzaamheid, maar eenvoudig gezond realisme, om te beletten dat de Vlamingen de dupe worden van hun toegeeflijkheid.

Moet Zwitserland worden beschouwd als de burcht van de intolerantie, omdat daar in de taalwetgeving het territoriaal beginsel wordt toegepast ? De Zwitsers hebben die oplossing verkozen, omdat zij begrepen dat *in de gegeven omstandigheden* de vrije concurrentie fataal zou leiden tot bestendige herrie en onderdrukking van één of meer taalgroepen.

In gans *dat* perspectief behoort men het Leuvens vraagstuk te bekijken.

III. Is het mogelijk al de gevraagde faciliteiten toe te staan ?

Om tal van redenen is dat volkomen onmogelijk.

1. *Verfransing van de Leuvense agglomeratie.*

Het aktieprogramma van de « Acapsul » komt in feite hierop neer : Leuven en omgeving moeten worden verfranst om de Franstalige afdeling van de Alma Mater in stand te houden. Die eis wordt natuurlijk niet gesteld. Als wij echter ontleden wat de gewenste faciliteiten zouden betekenen, komen we tot dit besluit : het wordt een nieuwe Franstalige olievlek in de Leuvense agglomeratie, wegens het groot aantal inwijkelingen, die zich niet in het minst zouden moeten aanpassen. In de grond wil men van Leuven een tweede Brussel maken. Voor wie de miserie kent die Brussel voor de Vlaamse gemeenschap met zich heeft gebracht, spreekt het vanzelf dat de Vlamingen daarvan niet willen horen. Aan Leuven dergelijk statuut schenken is de poort wagenwijd openzetten voor een vlugge verfransing. De vrije concurrentie wordt immers steeds vervalst door het feit dat de meeste Franssprekenden in alle omstandigheden hun taal opdringen. Voeg daarbij de sociale druk die op gans de Leuvense bevolking zou uitgaan vanwege een wetenschappelijke elite, die alle faciliteiten zou bezitten om zich niet aan te passen aan de streektaal.

2. *Verlies van Vlaams Brabant.*

Leuven en randgemeenten tot een tweede Brussel laten maken, zou op langere termijn het verlies van een groot deel van Vlaams Brabant tot gevolg hebben. Het zou niet lang duren of de streek tussen de olievlek Brussel en de Leuvense agglomeratie wordt bedreigd gebied.

3. *Gevaarlijk precedent.*

De toekenning van ruime faciliteiten te Leuven zou een gevaarlijk precedent scheppen voor tal van andere steden en gemeenten, waar Franssprekenden zich om reden van hun beroep gaan vestigen. Met welk recht zou men daar weigeren wat voor de Franstalige hoogleraren te Leuven werd toegestaan ?

4. *Algemene situatie van de Vlamingen.*

De gevraagde faciliteiten zouden een nadelige terugslag hebben op de Vlaamse situatie in het algemeen. Een zeer gematigd man als Professor Breyne (A. Vanhaverbeke) heeft dat in de « Nieuwe Gids » van 12 april 1962 heel treffend uit-

gedrukt : « Geen enkel Vlaming, hoe bezadigd en inschikkelijk hij ook weze, kan blind blijven voor de lessen der geschiedenis. En die lessen leren hem dat een bres in de eentaligheid van het Leuvense per slot van rekening hierop zal neerkomen dat zij vrij spoedig zijn taalgenoten in eigen land een minderwaardige, ja vernederende positie zal bezorgen ».

5. *Gebrek aan wederkerigheid.*

Het ligt voor de hand dat heel wat Vlamingen zich afvragen waarom voor de Franstalige hoogleraren gunstmaatregelen moeten worden getroffen die de Vlaamse inwijkelingen in Wallonië op verre na niet genieten. Als wij de helft eisten voor de tienduizenden Vlaamse arbeiders die uitweken naar Luik, Charleroi en andere Waalse lokaliteiten, zouden de Walen ons voorzeker van imperialisme beschuldigen. Het is evident dat het zonder wederkerigheid niet gaat.

6. *Schijn van kaste-voorrecht.*

Met de voorgaande bedenking is ook een sociale overweging verbonden. Kan men voor hoogleraren en studenten aparte gunstmaatregelen uitwerken die aan andere bevolkingsgroepen worden geweigerd ? Dat komt allicht voor als een on sociaal voorrecht ten gunste van een « kaste ».

7. *Het standpunt van niet-gelovigen.*

Als katholieken zouden we kunnen geneigd zijn, voor het welzijn van de Universiteit of voor het gemak van onze kollega's, heel wat water in de wijn te doen. Maar dat is natuurlijk niet het standpunt van personen die er een andere levensbeschouwing op nahouden. Dat geldt onder meer voor de B.S.P. Het hoofdartikel van de « Volksgazet » van 24 februari 1962 liet daaromtrent geen twijfel bestaan. Dhr. Van Eynde schreef toen : « Er zullen in ons land geen voorrechten worden verleend, op taalgebied of op gelijk welk ander gebied, aan instellingen en organismen, alleen op grond van het feit dat zij katholiek zijn. Het komt er thans op aan, bij het uitwerken van de taalwetgeving, algemene regels vast te leggen. Doch die zullen dan ook op IEDEREEN van toepassing zijn ! Op de katholieken zowel als op de andersdenkenden. Op de professoren van Leuven en hun kinderen als op de arbeiders en hun kroost. Wie aan deze opvattingen wil tornen, zal de socialisten op zijn weg vinden ».

Men mag niet uit het oog verliezen dat hier de goede trouw van de Vlaamse katholieken op het spel staat. Inzake kultuurautonomie dringen wij aan bij de socialisten om ze konsekvent door te voeren. Kunnen wij dan inbreuken op de *algemene taalwetgeving* vorderen ten bate van katholieke kollega's op dit gebied ?

8. *De Vlamingen nog steeds vragende partij.*

De drukte die de « Acapsul » omtrent deze zaak maakt, wordt bijna grotesk, als men rekening houdt met de vele gebieden, waar de Vlamingen zoveel meer reden tot klagen hebben.

Kijk naar de hoofdstad, die een nationaal en tweetalig centrum zou moeten zijn, doch waar de Vlamingen op het gebied van onderwijs, cultuur en sermoenen stiefmoederlijk worden bedeed.

Men wordt er geen concierge of tramconductor zonder kennis van het Frans, maar wel gouverneur van de Nationale Bank of sekretaris-generaal zonder een mondvol Nederlands. Kijk naar de situatie in het Vlaamse land, waar een kleine groep Franstalige « bourgeois » heel wat sleutelposities in handen houdt in het bedrijfsleven, in het gerecht, in het notariaat en zelfs in de vernederlandste uni-

versiteiten. Al te vaak geldt nog in Vlaanderen « goed Frans kennen » als *eerste* vereiste om te worden benoemd of bevorderd voor betrekkingen, die in *normale* omstandigheden geen bijzondere talenkennis vergen, alleen maar opdat de onmiddellijke of hogere chef zijn ondergeschikte zou begrijpen. Kijk naar de wantoestanden in het leger en in de diplomatieke diensten, ondanks zoveel beloften van rechtsherstel sedert tientallen jaren.

Klinken de eisen van de « Acapsul » niet aanmatigend als men nagaat wat er uit Vlaams oogpunt nog schort op universitair gebied ? Denk aan het aantal Vlaamse universitaires en de honderden miljoenen die er jaarlijks minder worden uitgegeven voor het Nederlandstalig hoger onderwijs. Denk aan de verdeling van de mandaten in het N.F.W.O. (Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek), het F.G.W.O. (Fonds Geneeskundig Wetenschappelijk Onderzoek), het I.W.O.N.L. (Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw), het Interuniversitair Instituut voor Kernwetenschappen en de Raad voor Wetenschapsbeleid. In het 35^e jaarverslag van het N.F.W.O. kan men b.v. lezen dat voor het academiejaar 1961-1962 Leuven-Nederlands wat betreft stagiairs, aspiranten, aangestelde en bevoegd verklaarde navorsers (met 7.612 Nederlandstalige Belgen) 55 mandaten verwierf tegen 89 voor Leuven-Frans (met 6.206 Franstalige Belgen), hetzij 38,19 % ondanks een meerderheid van 1.400 studenten. Verder kan men daaruit leren dat voor het ganse land op 408 mandaten de Franssprekenden er 294 verkregen en de Vlamingen 114, hetzij 27,94 %. Wij wensen thans de oorzaak van deze toestand niet te onderzoeken doch stellen enkel vast dat de Vlamingen vragende partij blijven. Denk aan de Vlaamse patiënten die in de Vlaamse stad Leuven soms worden verzorgd door nederlandsonkundige geneesheren, assistenten en verpleegsters.

9. *Niet-uitvoerbaarheid in de praktijk.*

In haar laatste verklaring drong « Acapsul » aan op de vrije oprichting van hulpscholen (écoles auxiliaires), didaktische scholen en experimentele scholen. In principe heeft de Franse afdeling in een tweetalige universiteit een recht op gelijkwaardige uitbouw van die scholen. Maar hierna zal blijken dat deze scholen niet levensvatbaar zijn, bij gebrek aan leerlingen, als men ten minste enigermate rekening wil houden met het feit dat Leuven in het Vlaamse land is gelegen. Voor nadere bijzonderheden leze men het artikel van Prof. V. in « De Standaard » van 13 mei jl.

— *Hulpscholen.*

Laten we eerst nemen de *reeds bestaande* A-scholen voor monitoren, verpleegsters, laborantinnen, enz. bij de Fakulteit der Geneeskunde. De meeste van deze Franstalige scholen tellen een aantal leerlingen dat merkkelijk lager ligt dan dat van de overeenkomstige Nederlandstalige scholen (b.v. bij de laborantinnen viermaal meer Vlaamse dan Waalse). Sommige van die scholen worden in stand gehouden met toelagen die bestemd zijn voor de Nederlandstalige hulpscholen.

Nu wil men er *nieuwe* oprichten bij de Fakulteit der Wetenschappen, voor de vorming van rekenaars, tekenaars, codeurs, enz. Ook daar zal men stuiten op het gebrek aan leerlingen, omdat — zoals voor de bestaande hulpscholen — de voorkeur wordt gegeven aan degene die te Brussel of in Wallonië zijn gevestigd.

— *Didaktische scholen.*

Laat ons op dat gebied vooral bij de feiten blijven. Het is immers gemakkelijk stemming te maken met voorstellen die buiten de werkelijkheid staan.

Sedert 1945 reeds gaan de Franstalige studenten, die zich voorbereiden op het aggregaat M.O. naar *vrije inrichtingen* voor secundair onderwijs *buiten* Leuven, om er gedurende één jaar 4 à 5 lessen te geven en een dertigtal lessen van hun medestudenten bij te wonen. Degenen die een betrekking in het *officieel onderwijs* willen krijgen, gaan eveneens sedert 1945 naar atenea en lycea in het Brusselse gelegen.

Welnu, in beide gevallen is het onmogelijk die toestand te veranderen.

1. Het is voorzeker ondenkbaar dat te Leuven nog ooit *officieel* Franstalig onderwijs zou worden ingericht.
2. Het gebrek aan leerlingen komt hier nog klaarder tot uiting dan voor de hulpscholen.

Voor het academiejaar 1961-1963 zijn er 650 Franstalige aggregaatsstudenten, wat neerkomt op minstens 2.400 proeflessen. Om dat op te vangen zou men redelijkerwijze moeten beschikken over 3.000 leerlingen in het secundair onderwijs. Van waar zullen die komen ?

De kinderen van de professoren ? Op dit ogenblik zijn er te Leuven 80 jongens en meisjes die voor deze proeflessen in aanmerking komen. Als men die leerlingen evenredig verdeelt over de zes jaren van de zes verschillende richtingen van volledig secundair onderwijs, komt men tot het resultaat dat er per klas *twee* leerlingen zouden zijn voor al die lessen. Rekening gehouden met de aanwezigheid van al die medestudenten, wordt dat een onmogelijk stelsel, waarbij van normaal onderricht geen sprake meer is. Het peil van dat onderwijs zou van die aard zijn dat de hoogleraren met reden zouden aarzelen om er hun kinderen aan toe te vertrouwen.

Om die reden tracht men het aantal leerlingen met alle middelen op te drijven. Maar hoe ?

Het is duidelijk dat de kinderen van de Leuvense burgers uitgesloten zijn. Met of zonder « Europees etiket » zou dat de verfransing van Leuven en omgeving betekenen. Daarom poogt men een massale Franstalige kolonie te vestigen bestaande uit professoren, assistenten, vorsers, leden van de hulpscholen, studenten, bedienden en arbeiders. Nogmaals stuit men op het bezwaar van de geleidelijke verfransing van Leuven en randgemeenten. Ziet men al dergelijke Vlaamse enclave tot stand komen op Waals grondgebied ? Het kabaal zou België doen daveren. Andere uitweg : kinderen uit Wallonië aanvoeren om die klassen te bevolken. Zou dergelijke import van bijna 3.000 leerlingen verantwoord zijn, als men het vraagstuk kan oplossen door 600 studenten *af en toe* naar Brussel, Waver of La Louvière te zenden ?

BESLUIT.

Het is niet mogelijk al de gevraagde faciliteiten toe te staan om drie redenen :

- 1) het zou ware schade toebrengen aan de Vlaamse gemeenschap ;
- 2) het zou een ernstige inbreuk zijn op de algemene taalregeling ;
- 3) wat wordt gewenst is in de praktijk niet uitvoerbaar.

IV. Is de situatie onhoudbaar zonder de gevraagde faciliteiten ?

Punt voor punt zullen we aantonen dat de situatie voor de Franstalige afdeling niet onhoudbaar wordt, indien er een minimum van goede wil aanwezig is.

1. De « Acapsul » heeft de moeilijkheden van het verblijf in een bestuurlijk eentalige stad *gedramatiseerd*. De Akademische Overheid heeft daarop zeer terecht de aandacht gevestigd in haar verklaring van 16 mei jl. De Waalse professoren en studenten schroeven het probleem op in plaats van een inspanning te doen om zich aan te passen bij het Vlaams karakter van de Leuvense agglomeratie. Spruit menige eis niet eenvoudig voort uit een psychologische reactie van gekwetste eigenliefde ? Het schijnt inderdaad voor vele Franssprekenden in dit land moeilijk te verteren dat ze hun onbetwistbaar meesterschap hebben verloren. Maar dat heeft natuurlijk niets te maken met de normale ontplooiing van de Franse afdeling.

2. Is de vereiste *goede wil* aanwezig ? Het past immers te wijzen op een bevreemdende paradox : de Franssprekende hoogleraren zingen wel de lof van de tweetaligheid en van de vruchtbare ontmoetingen van twee culturen, maar in de Vlaamse stad Leuven dringen zij aan op de strikste ééntaligheid voor zichzelf, juist wanneer hun de gelegenheid wordt geboden de mooie woorden in daden om te zetten.

Wordt het geen potsierlijke situatie ? Van de Vlaamse bedienden, winkeliers, enz. eist men de kennis van het Frans, maar van personen die zovele jaren studie meer achter de rug hebben zou men niet mogen vragen zich te behelpen in de taal van de streek ! Zou het normaal zijn dat wetenschapsmensen twintig tot dertig jaren te Rome gaan wonen zonder zich behoorlijk te kunnen uitdrukken in het Italiaans (toch ook geen wereldtaal) ? In de Vlaamse stad Leuven schijnt men dat voor het Nederlands doodgewoon te achten. Men spreekt zo graag van « ostracisme du français », hoewel er bij de Vlamingen geen afkeer voor de Franse taal bestaat. Maar met welke uitgesproken of onbewuste minachting staan vele Franssprekende landgenoten tegenover het Nederlands ?

3. Wordt het leven te Leuven ondraaglijk, omdat de stads- en postbedienden, de busconducteurs en stationsbeambten er Nederlands spreken ? Trouwens, in feite hebben de Franssprekenden volstrekt geen reden tot klagen, want ze genieten er *feitelijke* faciliteiten, doordat de meeste Leuvenaars met de tweede nationale taal weinig moeite hebben. Hoe vaak komt het niet voor dat Vlamingen in restaurant of winkel in het Frans worden aangesproken ? Raakt de toekomst van de Franse afdeling in het gedrang, omdat de geboorte- en overlijdensakten of de fiscale formulieren in het Nederlands zijn gesteld ?

4. Voor de didaktische lessen zal de Franse afdeling haar toevlucht moeten nemen tot scholen buiten Leuven. Het is immers duidelijk dat men van de Vlamingen niet kan vragen in te stemmen met de inrichting van een volledig Franstalige onderwijsnet te Leuven om die oefeningen in stand te houden. Maar is dat een zo erge zaak in een periode van snelle verkeersmiddelen ?

Daarenboven wordt ook in de Nederlandstalige afdeling ernstig overwogen de Vlaamse studenten buiten Leuven te suren, o.m. naar Mechelen en Tienen. De 847 Vlaamse aggregaatsstudenten vinden voor hun 3.388 uren (847 x 4) geen voldoende mogelijkheid meer in de Leuvense inrichtingen met 4.060 leerlingen. Men ondervindt dat het onderwijs te Leuven dat niet meer kan dragen, omdat het o.m. zeer nadelig is voor de vorming van de kinderen. Is er dan reden voor de Waalse hoogleraren en studenten om dergelijk misbaar te maken ?

5. Moeten al die hulpscholen noodzakelijk *ter plaatse* bestaan, in de veronderstelling trouwens dat men genoeg leerlingen zou vinden? Ook nu rekruteert men toch voor een groot deel verpleegsters, laborantinnen, tekenaars, enz. uit scholen, die te Brussel of in Wallonië zijn gevestigd.

6. De Waalse kollega's van de « Acapsul » beweren dat zij door de vernederlandsing te Leuven zelf geen bedienden en arbeiders meer zullen vinden, waarvan de voertaal Frans is, terwijl er van elders geen zullen komen wegens de ééntaligheid in bestuur en onderwijs. In de gestelde bewoordingen reikt het probleem zeer ver. Wordt daarmee bedoeld dat alle bedienden en arbeiders, tot de knechten en kuisvrouwen, van de Franse afdeling rasechte Franstaligen behoren te zijn? Denkt men er aan te Leuven een grote Waalse kolonie te stichten, die zich geenszins zou moeten aanpassen? Dergelijke massale verfransing van Leuven en omgeving kunnen de Vlamingen onmogelijk aanvaarden. De Waalse hoogleraren dienen te begrijpen dat zij te Leuven de Franse afdeling niet kunnen inrichten, zoals te Luik of te Namen. In het Vlaamse landsgedeelte moeten zij bereid zijn te werken met bedienden en arbeiders die zullen zijn: ofwel Vlamingen die behoorlijk Frans kennen (men zal er steeds genoeg vinden), ofwel Walen die zich aanpassen, zoals een Vlaming te Luik of te Charleroi het doet.

7. Wat het gebrek aan patiënten betreft in de Franse afdeling van de Faculteit der Geneeskunde, dat is inderdaad te Leuven onoplosbaar. Drie factoren spelen hier mee.

- 1) In een kleine provinciestad als Leuven wordt voor de steeds groeiende Universiteit het aantal patiënten uiteraard te beperkt om de nodige opleiding in het doktoraat te waarborgen. Zelfs indien de Nederlandstalige afdeling alleen het huidige ziekenhuiscomplex zou betrekken, blijft het overwegen van een spreiding in de nabije toekomst onafwendbaar. Dat is een zuiver technisch probleem.
- 2) Het aantal Franstalige patiënten daalt.
- 3) Daarbij komt nog het emotionele probleem van de omgang van de Franstalige studenten, assistenten en verpleegsters met de Vlaamse zieken. In die omstandigheden schijnt er maar één gezonde uitkomst te zijn: overheveling van het Franstalig doktoraat naar Brussel of Wallonië. Dat heeft natuurlijk met « Walen buiten » niets te maken.

8. Wat het onderwijs voor de kinderen van de Franstalige professoren betreft, nogmaals moet men vermijden het vraagstuk te dramatiseren.

Het ligt voor de hand dat bij voorkeur moet worden gezocht naar een oplossing die de homogeniteit van het Vlaamse kultuurgebied ongerept laat. De homogeniteit is immers de algemene regel, die ook in Wallonië geldt.

In feite zouden de Franstaligen met beide handen de enig-mooie kans moeten aangrijpen om te Leuven van hun kinderen perfecte tweetaligen te maken, te meer daar vele van die kinderen later in het Vlaamse land zullen blijven. Bewijst men hun een dienst door ze op te voeden buiten de gemeenschap, waar ze hun jeugd doorbrengen en misschien eens hun brood zullen verdienen? Ook is de vraag of het voor die kinderen wel een gezonde oplossing is hen op te sluiten in een soort van ghetto-school te Leuven zelf.

Als de ouders de bovenvermelde overwegingen echter niet doorslaggevend achten, staat het hun natuurlijk vrij een onderwijs te kiezen met het Frans als voertaal. Maar dan vallen zij natuurlijk onder de wet die voor de andere ouders in het Vlaamse land geldt: die voorkeur kan slechts worden verwezenlijkt op een zekere afstand.

Het is voorzeker een hinderpaal. Maar in concreto mag men de moeilijkheid toch ook weer niet aandikken. Het weekblad « La Relève » heeft einde maart 1962 deze kwestie zeer nuchter bekeken. Dank zij de onmiddellijke nabijheid van de taalgrens kunnen die kinderen Franstalig onderwijs krijgen op 10 à 15 kilometer van hun woonplaats.

We willen echter aannemen dat voor de allerkleinsten die afstand bezwaren meebrengt.

9. Vaak wordt ingeroepen, dat bij gebrek aan faciliteiten, afbreuk wordt gedaan aan de internationale uitstraling van de Universiteit, omdat de vreemde studenten zullen wegblijven.

Vooreerst kunnen we ons niet ontdoen van de indruk dat het om een voorwendsel gaat en dat sommige Franstaligen dat argument misbruiken om een taalregeling te bekampen die hen zelf stoort.

Wat bepaalt immers de internationale uitstraling van de Leuvense Alma Mater, zoals van elke Universiteit? Het is toch in de eerste plaats de standing van haar onderwijs en de wetenschappelijke waarde van haar professoren. Wie gelooft dat de vreemde studenten niet meer zouden komen, omdat Leuven op *bestuurlijk* gebied een Vlaamse stad is?

Is het Europa-kollege te Brugge een fiasco geworden, omdat de stad ééntalig is op het gebied van bestuur en onderwijs? Keren de Kongolese studenten, die kollege lopen aan de Rijkshandelshogeschool te Antwerpen, naar hun land terug, omdat in de havenstad het beginsel van de bestuurlijke ééntaligheid geldt? Wat doen zij in andere landen die niet het Frans als officiële taal hebben?

Sommige Franssprekenden beelden zich blijkbaar in dat buitenlanders met evenveel ressentiment tegenover het Nederlands zijn behept als zij zelf. Te Leuven, zoals elders, zullen de vreemde studenten zich vergenoegen met de feitelijke faciliteiten, die juist mogelijk zijn door de meertaligheid van talrijke Vlamingen.

Laat ons evenmin uit het oog verliezen dat vele buitenlandse studenten niet tot de Franse taalgemeenschap behoren. Sommigen verwarren al te gemakkelijk Europees of internationaal met Frans. De Zuid-Amerikaanse, Hongaarse, Oekraïense, Chinese e.a. studenten volgen weliswaar de kollege's in het Frans, vaak niet zonder moeite in het begin, doch het milieu is hun even vreemd. Zouden zij erover struikelen dat Leuven en randgemeenten officieel Nederlandstalig zijn? Zij vinden dat niet minder normaal dan voor het Italiaans te Rome, het Duits te Bonn of het Nederlands te Leiden.

Ook is er een kwestie van maat en gezond verstand. Men moet vermijden het vraagstuk zo op te schroeven, alsof die vreemde studenten elke dag op het stadhuis of op het politiekommissariaat verschijnen. Hoeveel contacten zouden zij in feite hebben met de lokale administratie in de loop van hun studentencarrière?

Overigens is er nog altijd een uitweg. Met het oog op de internationale uitstraling, kan de universiteit toch een onthaal- en informatiedienst inrichten, die b.v. vijftalig zou zijn: Nederlands, Frans, Engels, Duits en Spaans. Dergelijke internationale regeling zal in Vlaamse kringen wel niet op verzet stuiten. Deze dienst zou natuurlijk heel wat praktische moeilijkheden oplossen voor allen die niet Nederlandstalig zijn.

BESLUIT.

— Uit het voorgaand onderzoek blijkt dat, zonder de gevraagde faciliteiten, de toestand niet onhoudbaar wordt voor de Franse afdeling, indien tenminste een minimum van goede wil en van begrip voor de Vlaamse belangen aanwezig is.

— Indien deze goede wil zou ontbreken, is het duidelijk dat om die reden geen faciliteiten kunnen worden toegestaan.

— Mochten de Franstalige kollega's en studenten, tegen onze mening in, van oordeel zijn dat hun afdeling niet levensvatbaar is zonder al die tegemoetkomingen, dan is tot onze spijt het vraagstuk te Leuven onoplosbaar. De Vlaamse gemeenschap kan de verfransing van Leuven en omgeving niet dulden. Het toch willen doorvoeren zou alleen de Universiteit in diskrediet brengen bij de Vlamingen en zonder twijfel scherpe reacties oproepen.

V. Geen oplossing van de gulden middenweg.

Wanneer twee belangengroepen met elkaar in botsing komen, is het verleidelijk de oplossing te zoeken in een soort van gulden middenweg. Dat ligt in de lijn van de Belgische traditie en het is ook de spontane houding van al wie worden geroepen of zich geroepen voelen om als arbiter op te treden.

Nochtans is het onjuist te denken dat de waarheid steeds in het midden zou liggen. Zo bestaat er in deze kwestie geen middenweg tussen wat redelijk is en de schromelijk overdreven eisen van de « Acapsul ». Daarenboven is de Vlaamse opinie wantrouwig geworden. Men heeft de indruk dat eerst 200 procent werd gevraagd en dat daarna zgn. gematigden aan bod zullen komen om de helft te vorderen, d.i. wat men aanvankelijk beoogde.

Wat is in onze ogen redelijk? Dat men de Vlamingen verzoekt de Franstalige afdeling te Leuven loyaal te aanvaarden. We laten hier buiten beschouwing het probleem van de spreiding van de éne Universiteit over Vlaanderen en Walonië, wat in de eerste plaats een technische kwestie is, hoewel deze spreiding incidenteel de taalmoeilijkheden te Leuven zou verlichten. Hiervoren werden tevens enige punten aangestipt, waarvoor wel een oplossing is te vinden. Doch méér kan men van de Vlamingen niet vragen. De aanwezigheid van de Franse afdeling mag geen afbreuk doen aan het feit dat Leuven een volledig-Vlaamse stad zal zijn op het gebied van bestuur en onderwijs. Steeds meer Walen tonen begrip voor dit standpunt.

Wil men daarvan afwijken, dan loopt men ernstig gevaar de Universiteit in diskrediet te brengen in het Vlaamse land.

Uit de statuten van het V.V.A.

Hoofdstuk II. - Doelstelling en Standpunt

Art. 2. — De Vereniging stelt zich ten doel :

- a) het vormen van een leidende organisatie op grond van de academische solidariteit in dienst van de Vlaamse Volksgemeenschap,
- b) de rechtstreekse medewerking van deze organisatie aan de verdere ontwikkeling van de nationale Vlaamse beweging,
- c) het aankweken en bestendigen van nauwere voeling onder alle Vlaamse intellectuelen,
- d) het daadwerkelijk steunen van de Vlaamse studentenbeweging in al haar vormen,
- e) het wegruimen van alle hinderpalen die de vrije ontwikkeling van het Vlaams nationaal leven in de weg staan,
- f) het mede-opbouwen en ontwikkelen in Vlaanderen van een gave Nederlandse cultuur in al haar levensuitingen.

Art. 3. — Ten overstaan van het Vlaamse vraagstuk neemt de vereniging het volgende standpunt in : erkenning v.h. beginsel dat de Vlaamse volksgemeenschap in volle onafhankelijkheid haar eigen lot moet bepalen.

Voor de praktische toepassing van dit grondbeginsel wordt als minimumstelling vooropgezet de noodzakelijkheid der grondige omvorming van de Belgische centralistische staatsstructuur.

Art. 4. — De vereniging staat op kristelijke grondslag. Zij staat buiten alle partijpolitiek.

Memorandum van het V.A.K.B.T.

Het V.A.K.B.T. heeft een onderzoek gewijd aan de nieuwe taalregeling door de regering voorgedragen.

Het nieuwe taalkompromis omvat volgens de Eerste-Minister 4 beginselen :

1. Er komt een werkelijk tweetalige hoofdstad waar de twee volksgemeenschappen een gelijk onthaal zal te beurt vallen. Rekening houdend met de uitbreiding van de Brusselse agglomeratie worden hieraan 6 gemeenten toegevoegd nl. Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppeem.

Een koninklijk kommissaris krijgt in het nieuwe arrondissement, Brussel-hoofdstad genoemd, een speciale opdracht o.a. het bevorderen van het onthaal van Vlamingen en Walen, de ontplooiing der beide culturen en het waken over de naleving van de taalwetten. Zowel op administratief als op onderwijsgebied zullen in Brussel-hoofdstad de nodige garanties gegeven worden. Een programma voor de bouw van Rijksscholen voor Vlaams kleuter- en lager onderwijs zal in korte tijd de scheve toestanden rechttrekken. Buiten Brussel-hoofdstad ontstaat een Vlaams arrondissement Brussel dat de Vlaamse gemeenten van het huidig arrondissement Brussel omvat, waar geen regime van faciliteiten zal geduld worden.

2. De culturele en taalkundige integriteit van de homogene taalgebieden zal geëerbiedigd worden. Voor Leuven wordt geen afbreuk gedaan aan het eentalig karakter van de stad. Om de ontplooiingsmogelijkheden van de Franse sekte veilig te stellen wordt bepaald dat op initiatief van de universiteit, op administratief plan en ten behoeve van het kleuter- en lager onderwijs, de maatregelen zouden kunnen getroffen worden welke aan de rechtmatige bekommernissen van de franstaligen tegemoet komen.

3. In de centrale administratie zal vanaf de graad van directeur een pariteit in acht genomen worden tussen nederlandssprekenden en franssprekenden, waarbij een tweetalig kader, beperkt tot 20 % van het totale effectief zal ingericht worden. Binnen dit tweetalig kader is eveneens de pariteit verzekerd. Beneden de graad van directeur is er geen tweetalig kader en de taalkaders zullen in verhouding staan tot het aantal af te handelen zaken. Overgangsmaatregelen zullen getroffen worden om de rechten van de eentalige ambtenaren te beveiligen.

4. In het bedrijfsleven zal de taal van de streek gebruikt worden, d.w.z.

- a) de openbare overheden handelen met de bedrijven alle zaken af in de taal van de streek ;
- b) de bedrijven van een bepaalde grootte moeten in hun betrekkingen met de openbare overheden de streektaal bezigen, niet enkel voor hun briefwisseling, maar eveneens voor alle door de wet opgelegde akten, documenten en publikaties.

**

In bepaalde milieu's wordt de annexatie — anders kunnen we het niet noemen — verantwoord door de bewering dat bij de jongste talentelling, gepubliceerd in 1954, in vier van de zes gemeenten meer dan 30 % van de inwoners verklaarden meestal het Frans te spreken en in de overige twee werd dit per-

centage bijna bereikt. Men kan aannemen, zegt men, dat thans dit percentage wel zou bereikt zijn, moest er een talentelling gehouden geweest zijn. In de taalwet van 1932, op dit ogenblik nog toepasselijk, zou dit een regime van « beschermde minderheid » betekend hebben.

Alvorens de vier grote krachtlijnen van het nieuwe regeringsontwerp te ontmoeten, wensen wij toch even de nadruk te leggen op het simplistische van deze bewering, die alleen maar kan ingegeven zijn door onwetendheid of kwade trouw, doch in politieke zaken zijn beiden evenzeer schuldig.

Wij vragen ons af waar men het recht haalt zich rechtsgeldig op de vroegere talentelling te beroepen en er dan op de koop toe nog een hypothese aan vast te knopen, gebaseerd op diezelfde tellingstechniek, tenzij men heimwee heeft naar diezelfde telling. Wij hebben altijd gedacht dat men de talentelling heeft afgeschafte omdat ze geen telling meer was, doch steeds ontaardde in een referendum. Derhalve is het op zijn minst genomen ongepast daarnaar te verwijzen in de motivering.

Nog minder kan deze verwijzing een reden zijn om de aanhechting bij de Brusselse agglomeratie — het nieuwe gebied Brussel-hoofdstad — te rechtvaardigen. Op dergelijke manier wordt de afschaffing van de talentelling weer eens omgebogen ten nadele van de Vlamingen.

Voorwaar, een weinig kostelijke manier om gebied in te palmen, vermits dit vroeger gebeurde na telentellingen.

Weliswaar verzekert men ons dat er geen sprake is van verfransing van de zes gemeenten vermits ingevolge de aanhechting bij Brussel-hoofdstad, zowel in- als uitwendig en onder controle van de Rijkskommissaris de meest strikte tweetaligheid zal verzekerd worden.

Wat er van dit sprookje zal in huis komen zullen wij verder aantonen. Wij hebben alvorens een grondige bespreking te wijden aan het nieuwe regeringsontwerp, toch de motivering die aan de annexatie wordt gegeven willen ontmoeten. Men kan alleen tot strikte tweetaligheid komen wanneer men objectieve criteria nastreeft, doch men zal al vlug bemerken dat deze criteria door de regering worden geschuwd.

Trouwens, moest men in de zes geannexeerde gebieden, de kiezerslijsten hebben willen napluizen dan zou men aldra hebben kunnen vaststellen dat nog geen 15 % der inwoners Franstalig is en dat een aanhechting bij de Brusselse agglomeratie niet aangewezen was.

Een echte fopperij wordt het wanneer men bemerkt dat bij de wet van 8 november 1962, houdende afbakening van de taalgrens, de faciliteiten uitdrukkelijk werden afgeschafte bij de artikelen 3, 4 en 5 van voormelde wet, terwijl men thans enkele maanden later een inlijving doet bij de Brusselse agglomeratie. Men leeft doodgewoon in de obsessie van de ultieme datum 1 september 1963 en men tracht nog vóór deze datum het vonnis te voltrekken en de Vlamingen de strop om de hals te doen. Dit wordt overigens in politieke milieu's niet geloofend vermits men van geen overleg wil weten, omdat, zoals de politieke personaliteiten zeggen, de nieuwe wet vóór 1 september 1963 moet goedgekeurd zijn, zoniet komt men ingevolge de wet van 8 november 1962 voor onoverkomelijke moeilijkheden. Mogen wij dan zo vrij zijn te vragen, waarom men de wet van 8 november 1962 heeft gestemd. Indien men de verworvenheden van deze wet, nl. afschaffing van de talentelling en de faciliteiten ongedaan wil maken en een nog grotere kwaal dan de talentelling en de faciliteiten in de plaats stellen, dan zullen wij aan de Vlamingen vragen te oordelen over de handelwijze van de regering en de Vlaamse volksvertegenwoordiging. Trouwens niets laat uitschijnen — men behoort hiertoe slechts de franstalige pers te lezen — dat de franstaligen hiermee taptoe hebben geblazen.

Het is duidelijk dat indien de Vlamingen thans toegeven, zij meteen uit deze Staat worden gestoten en naar andere middelen moet gezocht worden om hun levensrecht te behouden. Zij zullen dit land niet meer als het hunne beschouwen.

**

Historische achtergronden.

Niemand in deze Staat heeft ooit beweerd of zal beweren dat de Vlamingen verwerende kinderen zijn. De achteruitstelling in het openbaar, sociaal en economisch leven is een algemeen gekend feit, bij zoverre dat de Koning bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog aan de Vlamingen de « gelijkheid in rechte en in feite » heeft beloofd.

In deze koninklijke belofte hebben de Vlamingen al hun hoop gesteld, doch achteraf is gebleken dat hiervan niet veel in huis kwam.

Na moeizame strijd hebben zij in 1932 de taalwetten in bestuurszaken en op het lager- en middelbaar onderwijs bekomen. Men mocht dus verwachten dat er stilaan gezonde toestanden in de openbare diensten zouden komen en dat o.a. in Brussel een net van kleuter-, lager- en middelbaar onderwijs zou ontstaan.

Wie herinnert zich niet de strijd om de vernederlandsing van de Gentse universiteit ?

In 1932 waren velen van oordeel o.a. vele Vlamingen, dat de oplossing van de taalproblemen in België slechts in een algemene tweetaligheid gelegen was, doch het bleek aldra dat de Walen en Franssprekenden niet bereid waren deze nationale inspanning te doen. Zij waren de meest heftige voorvechters van de eentaligheid, die zij bij hen tot in de uiterste konsekwentie toepasten. Eenmaal in contact met de Vlamingen, hetzij in het bestuur, hetzij in het maatschappelijk leven, predikten zij voor een gezonde samenleving, de tweetaligheid van de anderen. Het gevolg daarvan was dat zij overal wettelijke en feitelijke faciliteiten opgedrongen, die zij weldra als verworven rechten gingen beschouwen. Het dienstbaar maken van de maatschappij aan deze « status » was hiervan het onvermijdelijk gevolg. Deze mentaliteit gaat zo ver dat men er niet in slaagt hun het onlogische van deze houding aan het verstand te brengen. Zij aarzelen zelfs niet het verzet tegen deze dienstbaarmaking als uitingen van racisme te bestempelen, terwijl zij het zelf zijn die het tribalisme in de hoogste mate bedrijven. De methode van de verovering en de inpalming lijkt bij hen een virus te zijn. Natuurlijk werden hierbij allerlei sociologische redenen ingeroepen zoals immigratie en emigratie van franstaligen, doch zij vergeten hierbij dat diezelfde sociologische redenen aanwezig waren bij tienduizenden Vlaamse arbeiders en bedienden die in het verleden naar Wallonië en Brussel uitweken, doch van wie zij de meest vlugge aanpassing eisten en tegenover wie zij niet de minste inschikkelijkheid aan de dag legden, ook niet te Brussel, dat steeds een aanfluiting is geweest van de tweetaligheid.

Niemand minder dan minister Gilson heeft in verband met de Vlaamse randgemeenten verklaard dat de franssprekenden ook als zij in een Vlaamse streek gaan wonen, bijna altijd de harde kern uitmaken die zich niet wil aanpassen, terwijl de nederlandstaligen een soepele houding plegen aan te nemen.

Deze vaststelling is noodzakelijk om sommige opwerpingen van franstalige zijde beter te begrijpen en het probleem in zijn juiste omvang te situeren.

In 1935 ontstond dan de wet op het taalgebruik in gerechtszaken en tenslotte in 1938 — wij vieren (sic) dit jaar de 25ste verjaring — de wet op het taalgebruik in het leger.

Wij mochten dus verhoppen dat wij met dit arsenaal van wetten de toekomst beter mochten tegemoet zien.

Huidige toestand.

Wij zullen niet beweren dat deze taalwetten voor de Vlamingen een fiasco zijn geworden, doch een weldaad waren ze evenmin. Op de meest geraffineerde manier heeft men, vooral te Brussel, de toepassing van de taalwetten, met uitzondering misschien van deze in gerechtszaken, gesaboteerd en geen enkele minister heeft ooit de moed opgebracht de hand te houden aan deze wetten van openbare orde. Voortdurend moeten de Vlamingen op hun hoede zijn om niet gefopt te worden. Drie decennien taalwettoepassing, of zo men wil soms taalwetovertreiding, hebben ons nog niet de toestand gebracht, waarop wij rechtens kunnen aanspraak maken.

a) In de centrale administratie stellen wij nog steeds vast dat de topfuncties in meerderheid in handen zijn van franstaligen, die ook aan anderen het gebruik van het Frans opleggen. Zij schijnen niet te beseffen dat, moesten vanaf morgen alle Vlamingen in dit land weigeren Frans te spreken, dit land onregeerbaar zou worden. Op alle terreinen van het administratief leven moet steeds strijd geleverd worden voor benoemingen, bevorderingen, de splitsing der administratieve rechtskolleges, enz...

In de gemeentebesturen van de Brusselse agglomeratie werd door 18 op 19 besturen het Frans als binnendiensttaal gekozen voor alle af te handelen zaken, waar ze ook lokaliseerbaar zijn. Aan de loketten van deze gemeentebesturen vindt men soms nog veel Nederlandsonkundigen en wanneer men zich aldaar aanbiedt om een identiteitskaart te vragen, en een akte te bekomen, om een geboorte aan te geven, enz... dan moet men haast met de ambtenaren vechten om een nederlanstalige akte te bekomen en indien men niets zegt kan men ervan verzekerd zijn dat men franstalige stukken bekomt. Eenmaal in het Frans in een gemeente ingeschreven, is men veroordeeld alles in het Frans te ontvangen. Vindt een geboorte plaats in een kraaminrichting dan is men reeds op voorhand gezien. De inrichting zorgt zelf voor de geboorteakte en zo worden in Brussel met vleet de franstalige zuigelingen geboren.

b) Door de zogenaamde taalverklaring in te schrijven in de wet op het taalgebruik *in het onderwijs*, een objectief criterium dus, hadden de Vlamingen gehoopt weldra een uitgebreid onderwijsnet in Brussel te hebben. Doch iedereen kent de morele druk die op de Vlaamse ouders wordt uitgeoefend om hun kinderen in de Franse klassen te plaatsen. Daartoe dienen zij alleen te verklaren dat de moedertaal en de gebruikelijke taal van die kinderen Frans is.

Zij hebben dan meer voordelen, hebben mooier lokalen en de wettelijke taalverklaring wordt weer eens een taalreferendum. Dit is niet erg want er is toch geen controle en de Vlaamse scholen verkwijnen gaandeweg.

c) *In het gerecht* zitten we nog met de franskiljonse magistratenkaste die nog dient verteerd te worden en niettegenstaande de taalwet in gerechtszaken is in het Hof van Beroep van Brussel amper 10 % der magistraten houder van een nederlanstalig diploma.

d) Net zoals in Buitenlandse Zaken is de toestand in het leger armtierig. Wanneer het huidig ritme in de benoemingen van Vlaamse officieren verder gaat hebben we tegen het jaar 2.000 het evenwicht bereikt. Ondertussen verzet men zich tegen het invoeren van taalkaders en zweert men bij 10 jaren-plannen, waarvan we in Buitenlandse Zaken de ervaring hebben gehad.

Wat het bedrijfsleven betreft dit is nog steeds in handen van een franskiljonse kaste en in het parlement zijn $\pm$ 600.000 Vlamingen niet vertegenwoordigd.

Kortom, dit weze enkel aangestipt om aan te tonen dat men ons niet van imperialisme kan verdenken en dat we zelf nooit een hand hebben uitgestoken naar een gebied dat ons niet toebehoort, noch faciliteiten hebben gevraagd bij anderen.

**

Om de taalvrede tot stand te brengen, men zal kunnen oordelen ten koste van wie, heeft de regering een nieuwe oplossing uitgedacht, met vier grote krachtlijnen, zoals de Eerste-Minister het heeft gezegd en die wij hierna zullen onderzoeken.

I. Een werkelijk tweetalige hoofdstad.

a) *Op administratief gebied* :

Het is zeer gemakkelijk beweringen te doen, doch van groter belang is het te weten of deze beweringen stroken met de teksten die de regering ons voorlegt. Wij integendeel zullen trachten te bewijzen dat er van die werkelijke tweetalige hoofdstad niet veel zal in huis komen, ja zelfs dat de nieuwe zes aan te hechten gemeenten dezelfde verfransing tegemoet gaan als deze die in het verleden dat lot hebben ondergaan.

Wij dienen slechts na te gaan wat de regering ons voorstelt qua taalgebruik, qua taal der akten en qua aanwerving en bevordering.

— Taalgebruik : De gemeenten mogen zelf de taal der binnendiensten niet meer bepalen.

Het lokalisatiebeginsel wordt ingevoerd, hetgeen een goede zaak is, doch in de gemeenten van de Brusselse agglomeratie vertegenwoordigt dit misschien nog geen 10 % van het werkvolume. Het grootste volume zaken wordt geleverd door de ingezetenen zelf, m.a.w. de partikulieren voor wie de zaken, net zoals in het huidig regime, worden afgehandeld in de gebruikte taal. Wat de behandeling in binnendienst betreft, zal er haast geen verandering optreden in vergelijking met de bestaande toestand.

Indien men objectief de zaken had willen bekijken dan zou men teruggegrepen hebben naar de oplossing der dubbele bevolkingsregisters of het stelsel der identiteitskaarten, opgesteld volgens zeer objectieve normen en herhaaldelijk voorgesteld door het V.V.O. en het Vlaamse Aktiekomitee.

— Taal der akten : Zelfde stelsel als voor de andere zaken, d.w.z. in de taal door de partikulier gewenst. Het V.A.K.B.T. vraagt eveneens de objectivering zoals hierboven uiteengezet.

— Aanwerving en bevordering : Volgens de Eerste-Minister is de individuele tweetaligheid de regel, doch de vraag die rijst, is te weten of, bij afwezigheid van objectieve criteria zoals hoger aangehaald, de aanwervingen en bevorderingen op grond van numerieke gelijkheid op alle trappen van de hiërarchie zullen gebeuren en zo ja, hoe men de rangschikking zal maken van de kandidaten, vermits de hoofdtaal van het examen van deze kandidaten verschillend is. Indien men de aanwerving doet naar de behoeften is, gelet op de afwezigheid van objectieve criteria, de regeling totaal te verwerpen, omdat er geen werkelijke tweetaligheid tot stand komt. Er dienen derhalve taalkaders voorzien te worden, waarvan de bezetting geschiedt op basis van numerieke gelijkheid.

b) *Op onderwijsgebied :*

De Eerste-Minister roept het dertigjarig onrecht in, begaan tegenover de Vlamingen in Brussel, en belooft ons een uitgebreid onderwijsnet. Wij stellen dit zeer op prijs, doch dit zou reeds lang gebeurd zijn moest men de wet van 1932 op het onderwijs toegepast hebben. Bovendien is daarvoor geen nieuwe taalregeling nodig. De regering kan en moet dit ten allen tijde doen en mag dit zeker niet in de weegschaal leggen, als deel uitmakende van het compromis. Dit zou ten zeerste ongepast zijn. Een werkelijk sanering op onderwijsgebied veronderstelt :

1) het vervangen van de taalverklaring door een objectief criterium voor het bepalen van de onderwijstaal ;

2) een *in de wet opgenomen* vijfjarenplan voor de uitbouw van een volledig net van instellingen van nederlandstalig onderwijs, zowel kleuter-, lager-, middelbaar- als technisch onderwijs, zodat het *kwalitatief en kwantitatief evenwaardig* is aan het franstalige onderwijsnet.

Het is onontbeerlijk dat het parlement over een volledige inventaris van de onderwijsinstellingen in de Brusselse agglomeratie zou kunnen beschikken, teneinde met kennis van zaken de aangepaste maatregelen in te schrijven.

c) *Vlaams arrondissement Brussel :*

De Vlaamse gemeenten zullen een administratief arrondissement Halle-Vilvoorde, uitmaken. Deze maatregel keuren wij volmondig goed. Het nieuwe arrondissement Halle-Vilvoorde moet echter ook een volwaardig politiek en gerechtelijk arrondissement worden. Wij opteren dus voor het wetsvoorstel Verbaanderd-Vanderpoorten.

d) *Annexatie van zes randgemeenten :*

Dit is ongetwijfeld het onmiddellijk tastbare succes voor de franstaligen en trouwens de hoofdreden van het indienen van het ontwerp. Wat de Vlamingen wordt aangeboden ligt enkel op het terrein der beloften en verwachtingen en is bovendien de resultante van decennien aangedaan onrecht. De Vlamingen bestempelen deze annexatie dan ook als een brutale gebiedsroof, die zij nooit zullen aanvaarden. Indien deze roof doorgaat dan zullen het de Vlamingen zijn die in deze gemeenten afgetakelde faciliteiten genieten, zoals dit het geval is met de Vlamingen in de huidige Brusselse agglomeratie.

e) *De Koninklijke Kommissaris :*

De voorwaarden waaronder hij zijn taak uitoefent en de middelen waarover hij beschikt, worden bepaald bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. Volgens de verklaringen van minister Gilson kan hij suggereren, voorstellen en aanbevelen. Voorwaar, een weinig eervolle taak. De Vlamingen zijn bovendien geleerd door jaren taalwetvertreding om niet meer te geloven in deze ledpop. Tot nog toe heeft geen enkele minister van Binnenlandse Zaken de moed opgebracht om de taalwetvertredingen te beteugelen en men kan zich dan ook afvragen of de aanduiding van een koninklijk kommissaris niet moet aangezien worden als een dankbare afwenteling van een delikate bevoegdheid. Bovendien zal er eveneens een konflikt van bevoegdheid bestaan met de Vaste Kommissie voor Taaltoezicht. Wij aanvaarden deze boeman in zijn huidige gedaante niet waarvan de bevoegdheden problematisch zijn en die overigens het gewillig slachtoffer zal worden van de drijfverijen der Brusselse gemeentebesturen.

De taak van de koninklijke kommissaris dient als volgt opgevat worden :

- 1) hij is belast met de uitvoering van het programma aan de bouw van Vlaamse scholen ;
- 2) hij treedt in de plaats van de Brusselse gemeentebesturen voor alle aangelegenheden van het gemeentelijk onderwijs ;
- 3) hij heeft het benoemings- en bevorderingsrecht in de gemeentelijke administratie op voorstel van de gemeentebesturen ;
- 4) hij heeft een algemeen toezichts- en onderzoeksrecht op de handelingen van de gemeentebesturen, vooral met het oog op de naleving van de taalwetten ;
- 5) hij treedt in de plaats van de bestendige deputatie voor het nazicht en de goedkeuring van de gemeentelijke begrotingen ;
- 6) hij heeft een kontrolerecht op de toepassing van de taalwet in de ondernemingen gelegen in de Brusselse agglomeratie, voor zover deze aan de taalwet onderworpen zijn.

Deze bevoegdheden onderstellen natuurlijk een aangepast administratief apparaat.

Teneinde aan beide kultuurgemeenschappen de waarborg voor een volledige gelijkheid te verschaffen is het onmisbaar te voorzien in de benoeming van twee kommissarissen, een Waal en een Vlaming, die in kollege handelen en bijgestaan worden door een uitgebreide adviesraad benoemd door het parlement op voordracht van de beide kultuurraden.

II. Eerbiediging van de kulturele en taalkundige integriteit van de homogene taalgebieden.

a) *Faciliteiten of niet :*

In een verklarende nota heeft de Eerste-Minister hier nogmaals de nadruk op gelegd, doch het spijt ons hem niet helemaal te kunnen volgen. Wij zullen dit trachten aan te tonen aan de hand van het ontwerp van zijn regering. Men wil de indruk wekken dat er buiten de Brusselse agglomeratie slechts homogene gebieden zijn, waar geen faciliteiten meer bestaan. Niets is minder waar. Ze staan er weliswaar niet openlijk in, maar ze kunnen als « verdoken faciliteiten » aangezien worden, doch daarom niet minder flagrant.

Het mag niet onbekend blijven dat er rond Brussel een hele gordel van faciliteiten wordt gevestigd. Zo denken wij aan de verschillende gewestelijke diensten van de Staat (bv. kadaster, registratie en domeinen, hypotheekkantoren, belastingen, R.T.T., enz...) hetzij gelegen te Brussel, doch met ambtsgebied in de Vlaamse gemeenten, hetzij gelegen buiten Brussel, doch met gemeenten in Brussel en gemeenten daarbuiten. In deze gewestelijke diensten zullen aan al de franstaligen in dit ambtsgebied wonend, faciliteiten moeten toegekend worden en aan de partikulieren moeten geantwoord worden in het Frans wanneer deze taal werd gebruikt, ook al bewonen deze franstaligen een gemeente waar nog geen 2 % der bevolking franstalig is of waar er zelfs maar een franstalig is. (artikel 23).

Enkele voorbeelden zullen dit verduidelijken :

Een franstalige inwoner van Grimbergen schrijft een franstalige brief naar de burgemeester van Grimbergen en naar de ontvanger van registratie en domeinen van Grimbergen. De eerste antwoordt hem in het Nederlands, de tweede in het Frans.

Een franstalige inwoner van Duisburg schrijft in het Frans naar zijn burgemeester en naar de ontvanger van belastingen te Tervuren telkens over een belastingenzaak. De burgemeester van Duisburg antwoordt in het Nederlands, de ontvanger van Tervuren in het Frans.

De franstaligen die dit niet begrijpen zullen vanzelfsprekend protesteren bij hun respektievelijke burgemeester, inroepend dat de ontvangers van Grimbergen en Tervuren hun wel in het Frans hebben geantwoord. Uiteindelijk zal blijken dat beiden het bij het rechte eind hebben zowel de burgemeesters als de ontvangers. Deze laatsten moeten in het Frans antwoorden omdat er in hun ambtsgebied één gemeente voorkomt behorend tot de Brusselse agglomeratie hier in casu Wemmel in het eerste geval, Wezembeek-Oppem in het andere geval.

Zo zien we dat de gemeenten Alseberg, Beersel, Dworp, Huizingen, Duisburg, Tervuren, St-Stevens-Woluwe, Sterrebeek en Vossem faciliteitengemeenten worden omdat, wat betreft de belastingen, deze dorpen behoren tot een ambtsgebied waarvan twee gemeenten in de Brusselse agglomeratie zijn gevestigd, nl. St-Genesius-Rode, voor de eerste vier, en Wezembeek-Oppem voor de anderen. Het aantal van deze gemeenten is nog uitgebreider moest men de juiste gebiedsomschrijving kennen van alle gewestelijke diensten van de Staat.

De regering mag niet uit het oog verliezen, en dat werd reeds dikwijls herhaald, dat om een gezonde taalregeling in de homogene gebieden te bekomen men :

— Eerstens er moet voor zorgen dat alle gewestelijke diensten homogeen gemaakt worden, d.w.z. in hun ambtsgebied geen gemeenten hebben met een speciale taalregeling. Tot wat dient de afbakening van de taalgrens als men de gewestelijke diensten niet homogeen maakt ?

— Vervolgens er over te waken dat geen verschillende taalregeling wordt voorgesteld al naar gelang het gaat om plaatselijke of gewestelijke diensten van de Staat.

De regering moet dus niet verklaren dat het voortaan gedaan is met de faciliteiten buiten de Brusselse agglomeratie.

b) Leuven :

Een tweede inbreuk op de homogeniteit — wat men ook moge zeggen — is de regeling voor Leuven op administratief en onderwijsplan. Wij kunnen op dit plan kort zijn en verwijzen naar het voortreffelijk memorandum van de Vereniging der Leuvense professoren, dat wij volledig onderschrijven.

Zeer terecht wordt van socialistische zijde opgemerkt dat het hier gaat om kastevoorrechten die aan anderen worden geweigerd. Het is noch min, noch meer een terugkeer naar het feodaal tijdperk, het tot stand brengen van een asociaal taaleiland in een Vlaams gebied, en het scheppen van de exterritorialiteit. Met de Vereniging der Leuvense professoren kunnen wij enkel herhalen dat, indien de franstaligen van oordeel zijn dat hun afdeling niet levensvatbaar is in de huidige omstandigheden, het vraagstuk Leuven onoplosbaar is. De Vlaamse gemeenschap kan de verfransing van Leuven en omgeving niet dulden. Drijft men toch door dan zullen de reacties nog scherper zijn. Het is uiteindelijk zeer duidelijk dat men het probleem Leuven niet wenst aan te pakken, zoals dit zou moeten gedaan worden.

Het is verwonderlijk dat de regering er niet voor terugdeinst :

— de franstalige sectie als dusdanig uitgebreide faciliteiten te verlenen voor haar kontakten met de openbare besturen in het land gelegen (art. 1, § 1, 6°, 2° lid), daarbij een veel te ruime omschrijving gevend van wat tot de Universiteit behoort (art. 1, § 1, 6°, 3° lid) ;

— van de franstalige afdeling in Leuven in een zekere zin een openbare dienst te maken met bepaalde bevoegdheid nl. om de personeelsleden, professoren en leerlingen die niet behoren tot dezelfde taalgroep als die van de gemeente, in hun eigen taal te behandelen. De Koning treft hiertoe de nodige administratieve maatregelen (art. 34 ter), na advies van de Vaste Kommissie voor Taaltoezicht. Wat dit juist zal behelzen is niet gekend ;

— zich voor de Universiteit van Leuven sterk te maken dat er een kleuter- en lager onderwijs zal worden ingericht. Het vroeger artikel van het ontwerp Larock-Van Elslande waarbij de inrichting te Leuven werd mogelijk gemaakt van kleuter- en lager onderwijs, wordt door het nieuw regeringsontwerp afgeschaft en de aankondiging van de inrichting door de Universiteit, getuigt van een eigenaardige smaak en wordt als volgt verantwoord :

« De Regering oordeelt dat het niet noodzakelijk is het 4° van het oud artikel te behouden ; inderdaad, de vrije inrichtende machten behouden het recht lager onderwijs in te richten in een andere taal dan deze van de streek, zonder recht op toelagen ; de kinderen zullen geen nadeel ondervinden daar in geen enkele wettelijke sanktie der studiën is voorzien voor het lager onderwijs. »

Men zou haast kunnen zeggen dat de regering hier de motivering geeft waarom zij de taalwetten nooit heeft gesanktionneerd.

De verantwoording van de regering is overigens zeer bevreemdend, waar ze allusie maakt op een inrichting door de Universiteit zonder toelagen, terwijl het grootste gedeelte van het budget van de Universiteit voortkomt van toelagen van de Staat.

Kortom, de voor de Universiteit getroffen maatregelen zijn van aard om het Vlaams karakter van Leuven en omgeving in opspraak te brengen, alsmede de broodwinning van de Vlaamse bedienden, omdat alle elementen aanwezig zijn voor een massale inwijking van franstaligen die zich op geen enkel gebied dienen aan te passen.

c) Zaventem :

In plaats van hiervan een gewestelijke dienst te maken met exclusief gebruik van de taal van de streek, met meertaligheid van de personen die met het publiek in betrekking komen, heeft men het regime van de centrale diensten in Zaventem overgeplant, als een nieuwe inbreuk op de taalhomogeniteit. De Vlamingen hebben de bewijzen geleverd in het verleden, hun talenkennis ten dienste van vreemdelingen te kunnen stellen, terwijl zij anderzijds hebben moeten ervaren dat andere gelijkaardige diensten, doch gelegen in het Franse taalgebied, als binnendiensttaal uitsluitend het Frans gebruiken en bovendien de Vlamingen niet eens te woord kunnen staan.

De Vlamingen hebben genoeg van eenzijdige toepassing van taalwetten.

d) De niet Waalse gebieden van Oost-België.

1) De Platdietse streek.

In bevoegde kringen wordt algemeen aanvaard dat de zgn. Platdietse streek niet tot het Romaans taalgebied behoort. De gemeenten Balen-Wezer, Gemmenich, Hendrikkapelle, Homburg, Membach, Montzen, Moresnet, Sippenaken en Welkenraat kunnen dus niet als een deel van Wallonië beschouwd worden. Ook het oorspronkelijk wetsontwerp Gilson 2 rekent deze gemeenten tot het « niet Romaanse » taalgebied.

Aangezien het plaatselijk dialect hier evengoed door de Nederlandse als Duitse kultuurtaal kan overkoepeld worden dient hier wettelijk aan deze beide talen de mogelijkheid gegeven te worden tot volle ontwikkeling.

Aubel-centrum behoort tot het Nederlands taalgebied.

2) Het Duitstalig gebied.

In overeenstemming met het beginsel van de homogeniteit der taalgebieden — algemene grondslag der thans besproken taalwetten — moet de Duitssprekende zone van Oost-België wettelijk afgebakend worden en dient er aan het Duitse taalgebied van België hetzelfde administratieve taalregime gegeven te worden als aan het Nederlandse en het Franse taalgebied.

Het is billijk en normaal dat — zoals reeds herhaaldelijk door plaatselijke verenigingen en bladen gevraagd werd — er een einde gesteld worde aan de Waalse voogdij die op deze gewesten weegt.

III. De centrale administratie.

Wanneer men aantrekkelijke oplossingen wil voorstellen mag men niet nalaten tot het gevoel der mensen te spreken, doch deze aantrekkelijke oplossingen zijn niet altijd de gezondste. Men wil twee eentalige ambtenarenkaders maken vanaf de graad van directeur met daarnaast een beperkt tweetalig kader dat 20 % vertegenwoordigt. Reeds herhaalde malen heeft het V.V.O. en het V.A.K.B.T. stelling genomen tegen het tweetalig kader omdat het niet te structureren is in de Belgische administratie. Welke functies zullen die 20 % van het tweetalig kader vervullen, terwijl anderzijds bepaald en verklaard wordt dat men langs de eentalige kaders tot aan de top van de administratie kan doordringen?

Het is veel logischer de Rijksadministraties te splitsen tot aan de top, daarin nederlanstalige en franstalige diensten te voorzien met daarenboven koördinatieambtenaren tussen beide sekties die de eenheid van rechtspraak kunnen handhaven.

Dit zou in elk geval efficiënter zijn dan de mystiek van de taaladjunkten, waarvan elkeen weet en erkent dat ze slechts een theoretisch bestaan hebben.

Wij zegden reeds vroeger dat de franssprekenden in dit land er niet toe bereid zijn een nationale inspanning te leveren om het Nederlandse aan te leren. Hoe wil men dan een unitaire administratie in stand houden, waarvan één der delen slechts homogeen wenst te werken? Hoe kan hier samenwerking ontstaan, tenzij mits toegevingen van de nederlanssprekenden die in feite de tweetaligen zijn? Men kan zich van de indruk niet ontdoen dat men de voorstanders van « La Belgique à papa » in bescherming wil nemen.

In het ontwerp wordt de splitsing wel aanvaard tot de direkties, maar niet hoger, doch op grond van een tekst die geen enkele verplichting inhoudt. Er wordt in artikel 30, § 1 gezegd dat de afdelingen in de centrale diensten ingedeeld worden in Nederlandse en Franse direkties of onderafdelingen, bureau's en sekties, « telkens als de aard van de zaken en het aantal personeelsleden het rechtvaardigen ». Een identieke tekst kwam voor in het K.B. van 6 januari 1933 getroffen in uitvoering van de wet van 28 juni 1932, zonder dat er ooit toepassing werd van gemaakt. Waarom zou men er dan in de toekomst wel gebruik van maken?

Het is duidelijk dat men geen imperatieven durft nemen, evenmin als de maatregelen die zich opdringen. De Vlamingen worden het beu altijd naar voor hun rechten te moeten blijven vechten.

IV. Gebruik van de taal van de streek in het bedrijfsleven.

De bepalingen die hieromtrent in het regeringsontwerp voorkomen, zijn onbetwistbaar een stap in de goede richting. Wij verzetten ons tegen het onttrekken van de briefwisseling aan de toepassing van de wet.

Voor de toepassing van de bepalingen van deze wet moet de exploitatiezetel gelden, ook wanneer de administratieve zetel gevestigd is in de andere taalgebieden.

Het probleem is zo omvangrijk en kompleks dat een aparte wetgeving aangevoelen zou zijn om het bedrijfsleven in Vlaanderen te saneren, zoals werd voorgesteld in de merkwaardige rede van de Voorzitter van het Vlaams Economisch Verbond.

Ook voor de Brusselse ondernemingen moet het taalgebruik worden geregeld en dit eerst en vooral wat betreft de betrekkingen met het personeel nl. de kontrakten, sociale dokumenten, geneeskundige diensten, dienstnota's, enz... Voor de wettelijk opgelegde publikaties en bekendmakingen dient de tweetaligheid te worden opgelegd.

Besluit.

Wij wensen te verklaren dat men in het domein van de Vlaamse-Waalse contentieux niet de vernederlandsing van het bedrijfsleven, de zgn. tweetaligheid te Brussel en het programma voor scholenbouw moet brengen. Het eerste is een zuiver Vlaamse aangelegenheid, de volgende zijn beloften die de regering thans aflegt en die slechts een herstel van onrecht en het gevolg zijn van decennien straffeloze taalwetovertreiding.

Wanneer wij het hele taalkompromis van de regering onderzoeken, dan durven wij zeggen dat de franstaligen, onmiddellijk resultaat hebben bekomen nl. de annexatie van zes Vlaamse gemeenten en dat de Vlamingen zich kunnen paaien met beloften van herstel van gedaan onrecht. Wij durven eveneens de vraag stellen welke toegevingen de franstaligen in dit kompromis hebben moeten doen, tenzij men het als een toegeving aanziet dat ze niet genoeg van ons hebben gekregen en dat ze thans beloven de taalwetten te zullen toepassen.

Het V.A.K.B.T. meent genoegzaam aangeduid te hebben :

1. dat de annexatie der zes gemeenten een brutale gebiedsroof is ;
2. dat de tweetaligheid van Brussel-hoofdstad een karikatuur is van de werkelijke tweetaligheid ;
3. dat de faciliteiten geenszins afgeschaft zijn in de homogene taalgebieden, dat voor Leuven kastevoorrechten in het leven worden geroepen en voor Zaventem een halfslachtig statuut ;
4. dat de centrale administratie alleen maar kan gediend zijn met een doorgedreven splitsing en de afschaffing van het tweetalig kader ;
5. dat de lofwaardige poging inzake het bedrijfsleven onvoldoende is.

Hierin ligt dan ook de reden waarom het V.A.K.B.T. het regeringsontwerp, hoewel het goede punten bevat, toch « in zijn geheel » verwerpt en het met alle mogelijke middelen zal bekampen.

De vernederlandsing van het bedrijfsleven (*)

H. Cappuyns

De eerste publieke toespraak van een nieuwe voorzitter van een verbond zoals het onze, wordt wellicht met meer dan sympathieke verstrooidheid beluisterd. Het is in de geschiedenis van het Vlaams Economisch Verbond steeds zó geweest dat de krachtlijnen van zijn optreden in grote mate bepaald werden door de persoonlijkheid van zijn voorzitters. Ik ben mij bewust schatplichtig te zijn ten overstaan van deze voorgangers die vaak in uiterst moeilijke omstandigheden en met karig uitgemeten middelen tot de economische bewustwording van het Vlaamse volk hebben bijgedragen.

Lieven Gevaert, Baldewijn Steverlyncx, Carlo Gevaert, Pieter Delbaere, Octave Engels, Arthur Mulier, hebben elk aan de opbouw van een economische Vlaamse macht medegewerkt en mij, als laatste in de rij, wordt het gegund — in veel beter en gemakkelijker omstandigheden weliswaar dan dit vroeger mogelijk was — bij te dragen tot de volwaardige ontwikkeling van de Vlaamse gemeenschap.

Dat de omstandigheden beter zijn, kan door niemand worden geloofd. De structurele werkloosheid wordt, dank zij de snel toenemende industrialisering van vele Vlaamse gewesten, opgeslorpt. De materiële voorwaarden waarin ons volk leeft, zijn veel gunstiger geworden. Op sociaal gebied is de Vlaamse arbeidersbevolking er met reuzensprongen op vooruit gegaan, al blijft het pendelen nog een ernstig nadeel en al blijft een dringende nood aan hogere kwalificatie bestaan.

Gaarne wou ik de gelegenheid van dit congres te baat nemen om de huidige plaats, taak en doelstellingen van het Vlaams Economisch Verbond te onderzoeken en te bepalen.

« De ontwikkeling en de belangen van het Vlaams bedrijfsleven bevorderen, de bedrijfsbelangen der leden behartigen, de economische betrekkingen met Nederland versterken en het gebruik van de Nederlandse taal in het zakenleven uitbreiden », zo luidde de doelstelling van het V.E.V. bij zijn oprichting in 1926.

Het is goed dat een organisatie als de onze zich van tijd tot tijd bezint over haar doeleinden in het gewijzigde tijdsbeeld.

Om dit op een klare en bevattelijke wijze te kunnen doen is het nodig de dubbele achtergrond te ontleden waarop onze activiteit zich aftekent.

*

**

De eerste, de organisatorische achtergrond is het geheel van professionele en economische instellingen zoals die nu in ons land bestaan.

Tot aan de 2^e wereldoorlog was het V.E.V. het enige representatieve orgaan dat de belangen en de ontwikkeling van het Vlaamse bedrijfsleven in zijn verschillende takken bevorderde.

Sinds het einde van de oorlog zijn echter een aantal nieuwe of verjongde instellingen tot stand gekomen, vaak met onze medewerking. Zij zijn voor ons zoveel actieve bondgenoten geworden in de uitbouw van een solide economische

(*) Toespraak van de heer H. Cappuyns, algemeen voorzitter van het V.E.V., op de academische zitting van het V.E.V. van 11 mei 1963.

Vlaamse macht. Zij nemen een speciale taak waar in het algemeen welvaartstreven. Hun oprichting en werking was noodzakelijk wegens de steeds toenemende verscheidenheid van problemen die een wetenschappelijker wijze van benaderen noodzakelijk maakt dan dit vroeger het geval was.

De vernederlandsing van het hoger onderwijs in Vlaanderen heeft deze evolutie in gunstige zin bevorderd. Zo ontstond o.m. de « Vereniging voor Economie », die voor doel heeft de studie van de economische wetenschappen in Vlaanderen te bevorderen. Tweejaarlijks worden door haar congressen georganiseerd, die een steeds stijgend succes kennen en grote waardering genieten in geheel Benelux.

Het Vlaams Wetenschappelijk Economisch Congres te Gent van 1961 en het Congres te Antwerpen van 27 en 28 april jl., waarvan de herinnering onvergetelijk is, waren triomfantelijke manifestaties van de jonge Vlaamse intelligentia.

Uit de actie der provinciale economische raden, waarvan sommige uitgegroeid zijn tot zeer actieve en dynamische organen van regionale expansie, ontstond een overkoepeling, aan de totstandkoming waaraan wij ook medewerkten, door de oprichting van de Economische Raad voor Vlaanderen. Deze Raad is volgens zijn statuten samengesteld uit vertegenwoordigers van het V.E.V., van de vakverenigingen, van de Belgische Boerenbond en van de middenstandsbewegingen, en is in feite een studie- en actiecomité dat de problemen in verband met de economische ontwikkeling van het Vlaamse land bestudeert en voor de oplossing ervan ageert bij de bevoegde instanties en bij de openbare mening.

De directies van de industriële ondernemingen zijn zeer stevig georganiseerd in het Verbond van de Belgische Nijverheid.

De niet-industriële ondernemingen zijn eveneens georganiseerd in een federatie. De verscheidene federaties van middenstandsondernemingen hebben zich onlangs gegroepeerd in één comité. Alle takken van de economische activiteit zijn per beroep gegroepeerd, de banken, de verzekeringen, de scheepvaart, enz...

Deze centrale organismen van economische of financiële aard, niettegenstaande veel goede wil, slagen er naar onze mening echter meestal niet in zich aan te passen aan het beeld dat onze volkshuishouding biedt. Dan wanneer het gehele openbare leven zich goed- en kwaadschiks aanpast aan de tweeledigheid van het Rijk en de eigen gelaatstrekken van elk onzer volksdelen recht laat wedervaren, is vaak, naast een tweetalige naamplaat op de deur, een in het Nederlands vertaald mededelingenblad voor de Vlaamse leden (die het zou wensen), het enige blijk van aandacht van deze instellingen voor het Noorden van het land.

*

**

De tweede, de sociologische achtergrond is de taaltoestand in Vlaanderen.

Sedert het bestaan van België is de Vlaamse bourgeoisie de basis geweest van 's lands eenheid. Deze bourgeoisie en haar navolgers, samen minder dan 5 procent van de bevolking, was franstalig, en daardoor volkomen afgescheiden van het volk. Het dient erkend dat deze basis van 's lands eenheid uiterst stevig was. Alle macht, alle rijkdom, alle kennis waren verenigd in de bourgeoisie van de 19e eeuw. De 95 % van de bevolking die niet tot deze groep behoorden telden in feite niet mee, zodat men met reden kon zeggen dat België volkomen één was in taal en mentaliteit.

Van een zeker standpunt was dat wel een gemakkelijke tijd, en, tussen haakjes, er kunnen voor sommigen redenen bestaan om te betreuren dat de toenmalige regeringen niet van de omstandigheden hebben gebruik gemaakt om de volkstaal, het Nederlands, in Vlaanderen hardhandig uit te roeien zoals dat in andere landen is geschied. Een beetje goed berekende terreur op onze

voorvaderen uitgeoefend, had wellicht definitief kunnen verhinderen dat dit onzalige Belgische taalvraagstuk zou ontstaan. Maar ja, de terreur werd niet uitgeoefend, althans, was niet doeltreffend, en nu zitten we met de onafwendbare gevolgen: er zijn vijf en half miljoen nederlandstalige Belgen; zij zijn de numerieke meerderheid van het land en men moet de logische consequenties van deze toestand loyaal en realistisch aanvaarden.

Wat is er nu eigenlijk gebeurd? En waarom bestaat er nu ongerustheid over de eenheid van het land en de structuur van de staat? Zijn de Vlamingen plots vijanden geworden van de Walen? Neen, naar mijn mening geenszins! En veel bedaarde geesten beschouwen de Vlaams-Waalse twisten als grotendeels overdreven.

Wel is er gebeurd dat de Vlaamse franstalige bourgeoisie langzaam maar zeker haar leden en haar invloed heeft verloren. Zij is nu beroofd van elke politieke, administratieve en sociale macht; op wetenschappelijk en technisch terrein speelt zij geen rol meer; in pers, radio en televisie is zij onbestaande; haar kunstenaars zijn uiterst zeldzaam geworden. Naast haar overheersing van het mondaine leven, waaraan wij geen belang hoeven te hechten, blijft haar invloed sterk in één domein, het domein dat ons het meest interesseert: het bedrijfsleven.

Deze Vlaamse franstalige bourgeoisie is voor het overige echter zover uithoud, zwak en zonder inhoud geworden dat het uiterst gevaarlijk is, en ik wil dit hier speciaal beklemtonen, dat het uiterst gevaarlijk is haar nog verder zoals in het verleden te gebruiken als basis van 's lands eenheid.

Al diegenen die bekommerd zijn over de toekomst van ons land en over de stevigheid van de staatsstructuur moeten er zich van bewust zijn dat een nieuwe basis dient gevonden, waarop 'n land 'n staat kunnen steunen. Deze nieuwe basis is voorhanden: de erkenning van de tweeledigheid van het Rijk, de aanvaarding van de sociale integratie, de taalkundige homogeniteit van het Vlaams landsgedeelte en de culturele integratie van het Nederlandse taalgebied. Deze basis alleen zal voortaan mogelijk maken dat de Vlamingen en de Walen als evenwaardige vrienden samenleven.

**

Tussen haakjes, deze taalkundige homogeniteit impliceert de bescherming van het Nederlands in de Vlaamse provinciën en te Brussel. Laten wij duidelijk zeggen dat in het huidige stadium van de Vlaamse ontwikkeling de volledige taalvrijheid onaanvaardbaar is. Het is welbekend dat de vrijheid altijd wordt ingeroepen door de sterksten en in vele gevallen verdrukking betekent voor de zwakkeren. Welnu het Nederlands, ofschoon gesproken door de meerderheid van de Belgen, is in België sociologisch en psychologisch de zwakkere tegenover het Frans, dat in ons land sedert 130 jaar bevoordeeld werd, waarvan bovendien de uitstraling, de verspreiding en de politieke invloed zeer veel sterker zijn dan die van het Nederlands, en waarvan de snobistische waarde in deze grensgebieden nog overdreven hoog is.

Het schijnt onbegrijpelijk dat de bescherming van de zwakkere meerderheid in dit geval zo wordt betwist door vele landgenoten, die het nochtans als zeer normaal aanzien dat de economisch zwakkeren, die toch ook de grote meerderheid van de bevolking uitmaken, door de strengste sociale wetten worden beschermd.

**

Maar om terug te komen tot de nieuwe basis van 's lands eenheid die zoëven werd aangesneden, aanzien wij het natuurlijkerwijze niet alleen als een sociale plicht, maar als een vaderlandse plicht dat alle Belgen, ook de franstalige Vlamingen, zich aan de nieuwe toestand aanpassen en een nieuwe sterkere basis voor 's lands toekomst uitbouwen.

Voor ons Vlamingen is het een vaderlandse plicht de taalkundige homogeniteit, de sociale integratie, d.i. de afschaffing van de sociale taalgrens in Vlaanderen door alle middelen te verwezenlijken opdat België zou kunnen steunen op een volkomen homogeen loyaal en meewerkend Vlaanderen.

Voor de franstalige Vlamingen en vooral voor de bedrijfsvoeren onder hen is het een vaderlandse plicht hun houding te wijzigen, niet verder dit speciale misbruik te maken van economische macht, en niet verder de tweedracht in de hand te werken door het instandhouden van deze ongelooftelijke taalbarrière tussen rijk en arm.

**

Welke is nu de taak van het V.E.V. in dit geheel van de nu bestaande organisaties van het economische leven en van de huidige sociologische en taalkundige toestand in Vlaanderen.

Het spreekt vanzelf dat de behartiging van de individuele bedrijfsbelangen van de leden een zeer belangrijk deel is van onze activiteit. Het is o.m. de rol van het V.E.V. de technische en organisatorische uitbouw van de bedrijven te helpen bevorderen door raad, voorlichting en specifieke initiatieven om het industrieel klimaat in Vlaanderen gunstig te helpen beïnvloeden. Het is echter niet de bedoeling bij deze gelegenheid uit te weiden over dit gedeelte van onze activiteit.

Wat wij in deze lezing willen nastreven is de bepaling van de plaats, de taak en de doeleinden van het V.E.V. als globale vertegenwoordiger en woordvoerder van het Vlaams bedrijfsleven als zodanig, en als organisme tot verheffing van de volkswelvaart in Vlaanderen.

De plaats van het V.E.V. is ongetwijfeld die van een interprofessioneel organisme van werkgevers en bedrijfsvoeren: het is van dit standpunt uit dat wij ons hebben in te laten met de sociaal-economische vraagstukken in de breedste betekenis van het woord en het algemeen welzijn in Vlaanderen moeten nastreven. Deze bepaling is echter zuiver positief en mag niet worden gemaakt door systematische tegenstelling tot andere bevolkingsgroepen.

Daarom lijkt mij de bevestiging gegrond van onze solidariteit met de hele Vlaamse gemeenschap. Bovendien heeft ons streven slechts zin als het de hoogst mogelijke welstand voor alle bevolkingslagen bewerkt. Volksverheffing is niet overeen te brengen met lage koopkracht, en indien er redenen bestaan waarom de inkomens in Vlaanderen bestendig lager moeten liggen dan in Brussel of in Wallonië, dan is het onze taak de oorzaken hiervan weg te ruimen.

Overigens wenst ons Verbond zich te aanzien noch als een concurrent, noch als de Vlaamse afdeling van de Nationale Bedrijfsorganisaties van alle aard. Zijn samenstelling is trouwens zeer speciaal en geloof ik, enig in ons land. Niet alleen industriëlen uit alle nijverheidstakken, maar ook financiële instellingen, handelaren en ook beroepsverenigingen tellen wij tussen onze leden. Zijn positie is dus deze van een globaal interprofessioneel werkgeversverbond. Dit schept trouwens voor de verdediging van de beroepsbelangen van de leden een uiterst gunstig klimaat, waarin noch de onderlinge concurrentie, noch de daarop gebaseerde overheersende macht van de bestendige administratie een

nadelige rol kunnen spelen, zoals dit onvermijdelijk het geval is in de organisaties van specifieke bedrijfstakken.

Een zeer belangrijke rol van het V.E.V. is bijgevolg ook die van een staf-functie bij al de bestaande beroepsorganismen, in tegenstelling met de lijnfunctie die door deze organismen wordt uitgeoefend. Onze rol kan ook bepaald worden als die van een overkoepelend organisme. Zulke organismen komen o.m. veel voor in de politieke wereld: men denke aan de « double appartenance » in de 4^e Franse Republiek, waarbij een parlementair enerzijds ingeschreven was in een bepaalde politieke partij, maar tegelijkertijd volwaardig lid was van de « Rassemblement du Peuple Français ». Het is voor eenieder duidelijk dat zulke staffunctie, zulk overkoepelend organisme noodzakelijk is in ons land voor de verdediging van de Vlaamse sociaal-economische belangen bij de centrale organisaties.

Onze beïnvloeding van deze centrale organisaties kan gebeuren hetzij rechtstreeks door vertegenwoordiging in hun bestuursorganen hetzij indirect door het optreden van het V.E.V. als maatgevend organisme voor de bepaling van het Vlaams belang.

*

**

De doelstelling van het V.E.V. in deze omstandigheden is dubbel:

In de eerste plaats is het zijn taak de globale Vlaamse economische belangen te verdedigen in de Belgische huishouding, i.a.w. ervoor te zorgen dat Vlaanderen dat deel van de materiële middelen en voordelen verkrijgt, waarop het recht heeft. Dit is op zichzelf een zeer belangrijke en omvangrijke opdracht, die daarenboven een bestendige waakzaamheid en tussenkomst vereist.

Het V.E.V. heeft ervoor te zorgen dat alle diensten en organismen bekommerd zijn en blijven omtrent de mensen, de structuren en de investeringen die Vlaanderen nodig heeft voor zijn verdere industriële en commerciële ontwikkeling.

De tweede grote opdracht van het V.E.V. bestaat in het totstandbrengen van nederlandsprekende leidinggevende kringen in Vlaanderen, in vervanging van de volksvreemde bourgeoisie.

Een van de grote middelen om de volksverheffing en -beschaving vooruitgang te doen maken, is het bestaan van een top-laag die met het volk verbonden is, en (zoals de sociologen wel weten) een voorbeeld betekent dat door de anderen kan worden geïmiteerd.

De beschavingsgraad van de nederlandsprekende Belgen heeft sedert 130 jaar zwaar geleden onder de afwezigheid van zulk voorbeeld door het feit dat de bovenste lagen van de maatschappij volksvreemd waren.

Welnu het voornaamste middel om de uitbreiding van de bedoelde nederlandsprekende leidinggevende bevolkingsgroep te bereiken is de vernederlandsing van de directies van onze bedrijven. Dit is een levenskwestie voor de sociale integratie en de algemene volksverheffing in Vlaanderen.

Op dit terrein heeft het V.E.V. reeds voor vele jaren het initiatief genomen tot oprichting van een « Studiecentrum voor de vernederlandsing van het bedrijfsleven » dat vooral heeft getracht door overreding onze franstalige Vlaamse collega's te overtuigen door motieven van « human relations » en produktiviteitsbevordering.

In samenwerking met de vakbonden werden zekere voorschriften bekomen over het gebruik van het Nederlands in de gemeenschappelijke Nationale verklaring over de Produktiviteitsbevordering en in het nationaal akkoord betreffende de werking van de Ondernemingsraden.

Deze en andere initiatieven hebben wel een zekere verbetering tot gevolg gehad, maar deze blijft zeer klein in vergelijking met wat nog te bereiken is.

Onze franstalige Vlaamse collega's in nijverheid en handel en financies (die, wel te verstaan, allen perfect Nederlands kennen) beseffen blijkbaar niet hoeveel kwaad zij berokkenen aan de gemeenschap waarin zij leven. Zij zouden toch gevoelig moeten zijn aan deze onhoudbare sociale toestand, aan dit absoluut buitengewoon sociologisch fenomeen dat, geloof ik wel, enig is in de ge-industrialiseerde landen.

Het is overigens verbazend hoe zeer intelligente zakenlieden overtuigd zijn van de waarde van de moderne begrippen over bedrijfsorganisatie, industriële betrekkingen en sociaal klimaat in verband met produktiviteit en menselijke bevrediging, hoe zij deze begrippen op de welsprekendste wijze verkondigen o.m. in het raam van de Stichting Industrie-Universiteit maar bewust of onbewust niet bekwaam blijken te zijn om deze begrippen in hun bedrijven toe te passen en de vervreemding tussen leiding en personeel verder in de hand werken door taalonderscheid.

Onze collega's zouden er ook moeten aan denken dat het grote gevaar bestaat dat een deel van de Vlaamse opinie zou kunnen grijpen naar nationalisatie als enig middel om de vernederlandsing van de bedrijfsdirecties in Vlaanderen te verwezenlijken. Als verdedigers van de vrije onderneming moeten wij hierover bekommerd zijn.

In sommige Vlaamse kringen bestaat aarzeling omtrent de middelen die moeten worden aangewend om deze vernederlandsing tot stand te brengen. Moet dit gebeuren door overreding of door tussenkomst van de overheid? Mij dunkt dat deze aarzeling overbodig is: beide middelen zijn doeltreffend en kunnen dus tegelijkertijd aangewend worden.

In dit verband past het ook te spreken over een toestand die later tot erge gevolgen zou kunnen leiden. Ik bedoel de minorisatie van het Nederlands in bijna alle Nationale Raden, Colleges, Comités of vergaderingen te Brussel. In openbare vergaderingen (waar publiek en vooral pers aanwezig is) wordt weliswaar een zekere tweetaligheid in acht genomen. Maar zohaast de deuren dichtgaan na het vertrek van publiek en journalisten, wordt alles eentalig Frans. De Vlaamse leden of ambtenaren doen hieraan mee, enerzijds omdat ze niet willen onbeleefd zijn tegenover hun Waalse collega's die geen Nederlands verstaan, en anderzijds omdat zij niet de indruk willen wekken geen Frans te kennen.

Het belang van deze zaak mag niet onderschat worden. Vooreerst is deze toestand bepaald vernederend en nadelig voor de Vlamingen die zich dan toch in het Frans minder goed kunnen uitdrukken dan de Walen. Maar bovendien is dit een bedrog dat gepleegd wordt tegenover de jonge generaties in Vlaanderen, voor wie wij volledig Nederlands onderwijs hebben opgeëist, doch die wij verder in de onmogelijkheid zullen stellen in 's lands centrale raden de taken te vervullen die wij hun zullen toevertrouwen. Het kan toch niet worden aanvaard dat om in die raden te zetelen in de toekomst niet die Vlamingen verkozen worden die het bekwaamst zijn, maar wel dezen die het best Frans spreken.

Dit probleem is nu zeer gemakkelijk op te lossen: ofwel geven onze Waalse collega's zich de moeite om zoveel Nederlands te leren als nodig is om een spreker te verstaan (en ik moet bekennen dat opvallend velen onder hen Nederlands verstaan), ofwel installeert men een simultane vertaling, zoals dat vanzelfsprekend en gebruikelijk is in vergaderingen waarin buitenlanders zetelen.

Laat mij, om dit hoofdstuk te beëindigen, zeggen hoe gelukkig wij ons zouden voelen konden deze onmogelijke en storende taaltoestanden definitief tot

het verleden behoren. Wij hebben inderdaad allen andere en belangrijker dingen te doen.

De verwezenlijking van de voormelde en soortgelijke doelstellingen vormt nochtans de conditio sine qua non van een gezonde ontwikkeling van het volksleven en van de staatsstructuur. Het is slechts vanuit deze vooraf opgebouwde basis van een eigen en geëerbiedigde culturele gaafheid, dat de ontwikkeling van de Vlamingen tot Europeanen en wereldburgers met succes kan worden bereikt. Dat is immers het doel dat wij ons allen voor ogen houden.

Midden een wereld die naar eenheid groeit, in het hart van Europa dat naar economische en politieke integratie streeft, moet het Vlaamse volk zich als gelijkwaardige partner gedragen, als een volwaardige medebouwer van de toekomstige grote economische en wellicht staatkundige ruimten.

*
**

Vrienden en tegenstrevers zijn akkoord om aan de Vlamingen te verwijten dat zij hun zaken meestal met te veel pathos en romantisme verdedigen. Dit verwijt is gegrond. De tijd van het romantisme is voorbij. Ook zal het V.E.V. zijn doelstellingen nastreven en ze verwezenlijken met koele zakelijkheid en kalme volharding.

Mededelingen

XVde Fransvlaamse Kultuurdag te Waregem, op zondag 25 augustus 1963.

Te 9.30 uur in de Feestzaal van het Instituut O.L.V.-Hemelvaart, Markt : Gelegenheid tot kennismaking.

Te 10 uur : Inleidend woord door André Demedts, voorzitter. Mejuffer Jeanne Leveugle (Robeke) : « Pourquoi j'apprends le Néerlandais ». Optreden van de heer Maurice Legrand (Gelnard) uit Hazebroek met enkele Vlaamse liederen uit de streek. Forum over « De Uitstraling van de Nederlandse Cultuur » met de medewerking van Jozef Deleu (Gespreksleider), Frits Niessen, André Maes en Eerw. Pater Verthé.

Te 14 uur : E.H. Nestor Depoers (Hazebroek) : « l'Habitat rural en Flandre française et son évolution ». Tom Bouws (Hilversum) : « Ontnoetingen in Frans-Vlaanderen ». Jaarverslag over de werking, door Luc Verbeke, sekretaris. Toneelfragment uit « Uitvaart » van Sutton Vane door « Het Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen » uit Westouter. Leiding : Flor Barbry.

Individueel kan men middagmalen in het restaurant « De Gouden Duif », Markt, tegen de prijs van 80 F, drank en dienst inbegrepen. Het is noodzakelijk vooraf de hotelhouder, de heer Albert Desmet, te verwittigen. Telefoon : 056/610.97.

De toegang tot de kongreszaal is vrij en kosteloos. Steun wordt evenwel dankbaar aanvaard op postrek. 5380.41 t.n.v. Luc Verbeke, Hugo Verrieststraat, 32, Waregem.

IIdde Vlaamse Kultuurdag te Ekelsbeke (Frans-Vlaanderen), op zondag 1 september.

Te 14.30 uur : Gelegenheid tot kennismaking.

Te 15 uur : E.H. A. Geldof (Dowaai) « Het Nederlands Onderwijs in Frans-Vlaanderen ». « Vlaamse Spreekwoorden uit de Westhoek » door E.H. Decalf, voorzitter.

Te 16.30 uur : Vlaams avondfeest in de hovingen van het kasteel waar o.m. optreden de fanfare van het St.-Amandskollege uit Kortrijk en een volkskunstgroep.

De Onderlinge Ziekenkas

Mutualiteitsvereniging voor Vrije Beroepen
Wettelijk erkend bij Koninklijk Besluit van 20-10-1953
Telefoon : 38.49.48 — Postcheque : 4402.75

De Onderlinge Ziekenkas werd gesticht door en voor de vrije beroepen.
De Onderlinge Ziekenkas omvat volgende diensten :

A. DE GEZONDHEIDSDIENSTEN :

verlenen aan de leden en hun gezin dezelfde voordelen en tussenkomsten als deze voorzien voor het Regentsbesluit van 21 maart 1945 betreffende de verplicht verzekerden.

Bijdrage :

voor alleenstaanden 180 fr. per maand
voor gezinshoofden 230 fr. per maand
voor schoolgaande kinderen van 17 tot 25 jaar en inwonende ascendenten wier maandelijks inkomen 2.000 fr. niet overtreft 50 fr. per maand.

B. DIENST DER VERGOEDING BIJ VOLLEDIGE WERKONGESCHIKTHEID ten gevolge van ziekte en ongeval.

De vergoedingen worden uitgekeerd van de 21^e dag der werkongeschiktheid af.

REEKS E. maandelijks bijdrage 85 fr.
dagelijkse vergoeding : 300 fr. per werkdag gedurende 5 maanden + 10 dagen.
100 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

REEKS F. maandelijks bijdrage 170 fr.
dagelijkse vergoeding : 500 fr. per werkdag gedurende 5 maanden + 10 dagen.
200 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

REEKS G. maandelijks bijdrage 225 fr.
dagelijkse vergoeding : 500 fr. per werkdag gedurende 2 maanden + 10 dagen.
700 fr. per werkdag gedurende de drie volgende maanden.
400 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

REEKS H. maandelijks bijdrage 275 fr.
dagelijkse vergoeding : 700 fr. per werkdag gedurende 5 maanden + 10 dagen.
400 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

OUDERDOMSGRENS voor aanvaarding 40 jaar.

WACHTTIJDEN voor gezondheidsdiensten en vergoeding voor werkongeschiktheid 6 maanden ; kraamfonds 10 maanden.

Bijdragen te storten maandelijks, per trimester, per semester of per jaar. Ze mogen van het bedrijfsinkomen afgetrokken worden.

SLUIT AAN BIJ DE ONDERLINGE ZIEKENKAS Markgravelei 26, te Antwerpen

Desgewenst komt een afgevaardigde aan huis inlichtingen verschaffen.

HET BESTUUR :

de Sekretaris, de Voorzitter,
Dr R. Roosens. Dr J. Van Reeth.

Ondervoorzitters,

Dr P. Timmermans. Apot. M. Raeymaeckers.

Dr A. Corthouts, Mter E. Daeleire, Apot. J. De Decker, Dr J. Goovaerts, Dr A. Huybrechts, Dr R. Luyten, A. Kengen mondarts, A. Saen Architect.